

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:
Завідувач кафедри,
к.е.н., доцент
_____ Ольга ГУБАРИК
« ____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Удосконалення організації обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Іван КУЗНЕЦОВ

Науковий керівник,

к.е.н., доцент

науковий ступінь, посада

Олександр ТКАЧЕНКО

Дніпро – 2025

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ **Ольга ГУБАРИК**

« _____ » _____ 2025р.

ЗАВДАННЯ

Кузнецову Івану Дмитровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Удосконалення організації обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві»

Науковий керівник: Ткаченко Олександр Сергійович, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «07» жовтня 2025 року № 2995

2. Термін подання здобувачем роботи: 11 грудня 2025 року.

3. Вихідні дані до роботи: Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996 – XIV, Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 №291, НП(С)БО 11 «Зобов'язання», річні звіти підприємства, дані аналітичного та синтетичного обліку аграрно-виробничого товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОЦЕНТР К»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. Теоретичні основи організації обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. 2. Практичні засади організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками і напрями їх удосконалення. 3. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками і напрями його удосконалення.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). Схема впливу кредиторської заборгованості на фінансову стійкість підприємства. Схема сутності обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками через функції. Схема класифікації зобов'язань згідно Національному положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 11. Відношення у % 2024р. до 2020р. показників фінансової стійкості АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Відношення у % 2024р. до 2020р. показників ділової активності АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Схема ієрархічної структури бухгалтерського відділу АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Процес обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками в BAS бухгалтерія на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Деталізація рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» за субрахунками. Структурована схема видів документів, що використовуються при розрахунках з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Запропоновані аналітичні субрахунки для розрахунків з

постачальниками та підрядниками АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Алгоритм ведення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Функції внутрішньогосподарського контролю АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Заходи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Види порушень, які можуть бути виявлені під час внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. Поділ контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками за видами перевірок.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 03 березня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи організації обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками	Березень – квітень 2025	Виконано
2	Загальна фінансово-економічна характеристика підприємства	Травень – червень 2025	Виконано
3	Оцінка особливостей роботи бухгалтерського відділу на підприємстві	Липень 2025	Виконано
4	Практичні засади організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками і напрями їх удосконалення	Серпень – вересень 2025	Виконано
5	Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками і напрями його удосконалення	Жовтень – листопад 2025	Виконано
6	Висновки	Грудень 2025	Виконано
7	Оформлення дипломної роботи	Грудень 2025	Виконано

Здобувач

_____ Іван КУЗНЕЦОВ
(підпис) (власне ім'я, прізвище)

Науковий керівник

_____ Олександр ТКАЧЕНКО
(підпис) (власне ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	6
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	12
1.1. Економічна сутність обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	12
1.2. Класифікація зобов'язань для забезпечення організації обліку і контролю	17
1.3. Нормативно-правове регулювання організації обліку та внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками	20
Висновки до першого розділу	22
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ І НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	25
2.1. Загальна фінансово-економічна характеристика підприємства	25
2.2. Оцінка особливостей роботи бухгалтерського відділу на підприємстві	33
2.3. Практичні засади організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	36
2.4. Напрямки удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	42
Висновки до другого розділу	45
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ І НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	49
3.1. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з	49

постачальниками та підрядниками на підприємстві

3.2. Напрямки удосконалення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками	54
Висновки до третього розділу	59
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	72

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення організації обліку і внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві».

Кваліфікаційна робота містить: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота складається з 72 сторінок, 16 рисунків, 5 таблиць, 51 літературних джерел та 10 додатків..

Об'єктом дослідження роботи є процес організації обліку і контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз та вивчення теоретичних та практичних засад та процесів організації обліку і контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві, створення необхідних оптимізаційні заходів стосовно обраної тематики.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження було використано наступні методи: системний підхід, спостереження, дедуктивний та індуктивний методи, методи систематизації, методи групування, табличний метод, графічний метод.

Вивчено сутність розрахунків з постачальниками та підрядниками, з'ясовані теоретичні аспекти обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками та розглянуто аспект нормативно-правового регулювання цих розрахунків. Був проведений детальний аналіз господарської діяльності підприємства, досліджено структуру бухгалтерського відділу підприємства. Визначено практичні засади організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві. Було розроблено напрямки вдосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Проаналізовано проведення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві та запропоновані шляхи його вдосконалення.

Ключові слова

ПОСТАЧАЛЬНИКИ, ПІДРЯДНИКИ, ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ, РОЗРАХУНКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, ПІДПРИЄМСТВО

ABSTRACT

Topic: "Improving the organization of accounting and internal control of settlements with suppliers and contractors at the enterprise".

The qualification work contains: introduction, three sections, conclusions, list of sources used, appendices. The work consists of 72 pages, 16 figures, 5 tables, 51 literary sources, and 10 appendices.

The object of the study is the process of organizing accounting and control of settlements with suppliers and contractors at the enterprise.

The subject of the study is to analyze and study the theoretical and practical principles and processes of organizing accounting and control of settlements with suppliers and contractors at the enterprise, to create the necessary optimization measures regarding the selected topic.

Research methods. During the study, the following methods were used: systematic approach, observation, deductive and inductive methods, systematization methods, grouping methods, tabular method, graphical method.

The essence of settlements with suppliers and contractors was studied, theoretical aspects of accounting for settlements with suppliers and contractors were clarified, and the aspect of regulatory and legal regulation of these settlements was considered. A detailed analysis of the economic activity of the enterprise was carried out, the structure of the accounting department of the enterprise was studied. The practical principles of organizing the accounting for settlements with suppliers and contractors at the enterprise were determined. Directions for improving the organization of accounting for settlements with suppliers and contractors were developed. The implementation of internal control at the enterprise was analyzed and ways of its improvement were proposed.

Keywords

SUPPLIERS, CONTRACTORS, INTERNAL ECONOMIC CONTROL,
SETTLEMENT, ACCOUNTING ORGANIZATION, ENTERPRISE

ВСТУП

Актуальність теми. Розрахунки з постачальниками та підрядниками мають велике значення для діяльності будь-якого підприємства. Ефективне управління розрахунками з постачальниками та підрядниками у сучасних умовах господарювання є важливим та одним із ключових складників стабільного розвитку та гарантією фінансової стійкості підприємства. Своєчасне та достовірне відображення операцій по розрахункам з постачальниками та підрядниками прямо впливає на платоспроможність підприємства та якість управлінських рішень. У разі ведення підприємством неналежного внутрішньогосподарського контролю чи організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, це може призвести до серйозних наслідків: виникнення простроченої кредиторської заборгованості, неправильної оцінки фінансового стану підприємства, до проблем з взаємовідносинами з контрагентами тощо.

Дослідженню ведення організації, контролю та аудиту обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками присвячено багато наукових праць вітчизняних вчених, дослідників та науковців: Аркатова І.В., Бондаренко Н.М., Васільєва Л.М., Візіренко С.В., Владика О.Є., Драбаніч А.В., Мулик Я.І., Оляднічук Н.В., Чорненька О.Б. та ін. Вибір теми кваліфікаційної роботи зумовлений великою актуальністю та важливістю обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками для підприємства, що також підтверджує велика кількість досліджень.

Мета і завдання дослідження. На меті кваліфікаційної роботи є вивчення аспектів обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками та подальша розробка оптимізаційних рішень та порад, щоб підвищити ефективність організації обліку та внутрішньогосподарського контролю цих розрахунків на підприємстві.

Для реалізації поставленої мети у межах дослідження було поставлено та вирішено наступні питання:

- розкрити сутність обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- вивчити класифікацію зобов'язань для забезпечення організації обліку і контролю;
- дослідити питання нормативно-правового регулювання організації обліку та внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- провести фінансово-економічну характеристику підприємства;
- дослідити особливості роботи бухгалтерського відділу досліджуваного підприємства;
- проаналізувати практичні засади організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві;
- надати пропозиції щодо удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві;
- вивчити стан внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві;
- запропонувати напрямки покращення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві;

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку та внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження було використано наступні методи: системний підхід, спостереження, дедуктивний та індуктивний методи, методи систематизації, методи групування, табличний метод, графічний метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні існуючих теоретичних засад та висловленні пропозицій стосовно удосконалення організації обліку і внутрішньогосподарського контролю

розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».

удосконалено:

- план рахунків, що діє на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», через введення нових аналітичних субрахунків до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»;

- внутрішньогосподарський контроль за рахунок впровадження робочого документа, а саме «Реєстр надійності постачальників», що дозволить АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» здійснювати ефективний контроль за показником надійності кожного контрагента та відсівати ненадійних постачальників та підрядників з метою мінімізації потенційних ризиків.

набули подальшого розвитку:

- алгоритм ведення організацію обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, який дозволить підвищити послідовність та забезпечити своєчасність обробки первинних документів, оптимізувати документообіг;

- проведення незалежного аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Практичне значення одержаних у дослідженні результатів полягає у можливості їх безпосереднього застосування підприємствами з метою підвищення ефективності організації бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками. Запропоновані підходи, методичні рішення та рекомендації формують комплексну систему покращення управління зобов'язаннями, оптимізації облікових процесів та зниження ризиків фінансово-господарської діяльності.

Апробація результатів роботи. Результат дослідження обговорювалися на III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми,

пріоритети, перспективи» 22-23 жовтня 2025 р. м. Дніпро, Україна.

Публікації. Було опубліковано одну статтю у науковому фаховому журналі України категорії «Б» Агросвіт 2024. № 23.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота містить: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота складається з 72 сторінок, 15 рисунків, 5 таблиць, 51 літературних джерел та 10 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

1.1. Економічна сутність обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

Загальновідомо, що взаємодія між товариствами та підприємствами в сучасних умовах господарювання є процесом не просто важливим, а, навіть, життєво необхідним, оскільки ефективність діяльності значною мірою залежить від стабільності партнерських зав'язків, дисципліни виконання договірних зобов'язань та оперативності проведення розрахунків.

Ревизюк І.М. та Калюга Є.В. говорять: «облік розрахунків з постачальниками є найважливішою ділянкою бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина грошових надходжень підприємств» [40].

Круковська О.В. зауважує: «процес придбання (постачання) засобів аграрного виробництва є важливою передумовою для здійснення основної діяльності» [20].

До поняття взаємодії можна віднести розрахунки з постачальниками та підрядниками, контрагентами, які у системі обліку виступають ключовими для підприємства. Постачальниками є юридичні та фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей, подачу води, газу, електроенергії тощо. У свою чергу, підрядниками є ті юридичні та фізичні особи, хто надає різноманітні послуги, наприклад, з ремонту, монтажу, будівництва.

Рудниченко Ю.Л. також приділяє увагу взаємодії між підприємствами: «така взаємодія полягає насамперед у придбанні в інших суб'єктів господарювання товарів (робіт, послуг), а також реалізації власної продукції (товарів, робіт, послуг) покупцям [43].

Гончарук С.М. та Чапко Т.С. наголошують на наступному: «бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками повинен здійснюватися на основі нормативної бази, тобто всі дії осіб, які здійснюють розрахунки, повинні ґрунтуватися на кодексах, законах, наказах та інших нормативних документах, що регулюють дану ділянку обліку» [11].

Загальновідомо, що будь-яка господарська операція, пов'язана з отриманням матеріальних ресурсів, товарів, робіт чи послуг, формує відповідні кредиторські зобов'язання. Згідно Національному положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [27] та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [17] зобов'язання це: «заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди».

Ми погоджуємося з твердженням Бондаренко О.М. і Гудими В.Ю. стосовно зобов'язань: «під час функціонування підприємства виникає кредиторська та дебіторська заборгованість. Тому для нормального функціонування потрібно мати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства. Здійснюючи виробничо-господарську діяльність підприємства вступають в розрахункові відносини з іншими організаціями, підприємствами та особами» [4].

Фатенок-Ткачук А.О. та Данилко А.Р. наголошують щодо кредиторської заборгованості: «фінансовий стан кожного суб'єкта господарювання значно залежить від взаємовідносин з іншими господарюючими суб'єктами та станом розрахунків між ними. Розмір кредиторської заборгованості підприємства впливає на фінансову стійкість, незалежність та платоспроможність підприємства» [47].

На думку Драбаніч А.В., найбільш поширений вид кредиторської заборгованості: «це заборгованість перед постачальниками та підрядниками за поставлені матеріально-виробничі запаси, надані послуги і не оплачені в

передбачені терміни виконані роботи. За економічним змістом кредиторську заборгованість слід розглядати як об'єкт бухгалтерського спостереження, тобто елемент оборотного капіталу, що включає в себе борги, які належать іншим підприємствам і виникають з різних причин (залежно від характеру взаємовідносин з контрагентами під час розрахунків)» [14].

Омецінська І.Я. висловлює наступне про кредиторську заборгованість: «з одного боку, наявність такої заборгованості є позитивним елементом, оскільки вона є «дешевою» заборгованістю порівняно з зобов'язаннями за отриманими кредитами банків, векселями, облігаціями та дозволяє користуватися коштами інших підприємств. Однак надто велика величина кредиторської заборгованості знижуватиме платоспроможність суб'єктів господарювання та може стати одним із аргументів відмови інших підприємств, фінансових структур у співпраці» [35].

Рибалко О.М. та Бондаренко А.В. стверджують: «отже, розумний та зважений підхід до управління кредиторською заборгованістю дає змогу розширити ринки збуту товарів, послуг» [41].

Козел І.П. у своїй науковій праці наголошує, що: «виконання своєчасної перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками, попередження прострочення кредиторської заборгованості повинні бути основою в організації їх обліку» [20].

Кулинич М.Б., Мельник К.П., Садовська І.Б. та Мельник Д.М. стверджують наступну думку: «причинами виникнення великої кредиторської заборгованості можуть бути зловживання службовими повноваженнями, недбалість працівників, відображення в обліку операцій з порушенням вимог нормативно-правових актів, шахрайство» [22].

Шендригоренко М.Т. та Ротозєєнко Ю.В. звертають увагу на наступне: «слід зазначити, що кредиторська заборгованість, як в цілому, так і за товари, роботи, послуги становить значну частину пасивів вітчизняних підприємств і з кожним роком зростає» [51].

Сугак М.Т., Яремченко М.В. вважають, що: «всі взаємодії з

постачальниками проводяться внаслідок договірних відносин, де зазначаються основні моменти взаєморозрахунків, визначаються істотні умови постачання товарно-матеріальних цінностей, робіт, послуг» [45].

Проаналізувавши наукові думки багатьох авторів, можна сказати, що наявність кредиторської заборгованості має двоїсту природу: з одного боку, вона є важливим джерелом фінансування та індикатором довіри контрагентів, а з іншого - становить серйозну потенційну загрозу для фінансової стабільності підприємства при неефективному управлінні. Вплив кредиторської заборгованості на фінансову стійкість підприємства представлено на рисунку 1.1.

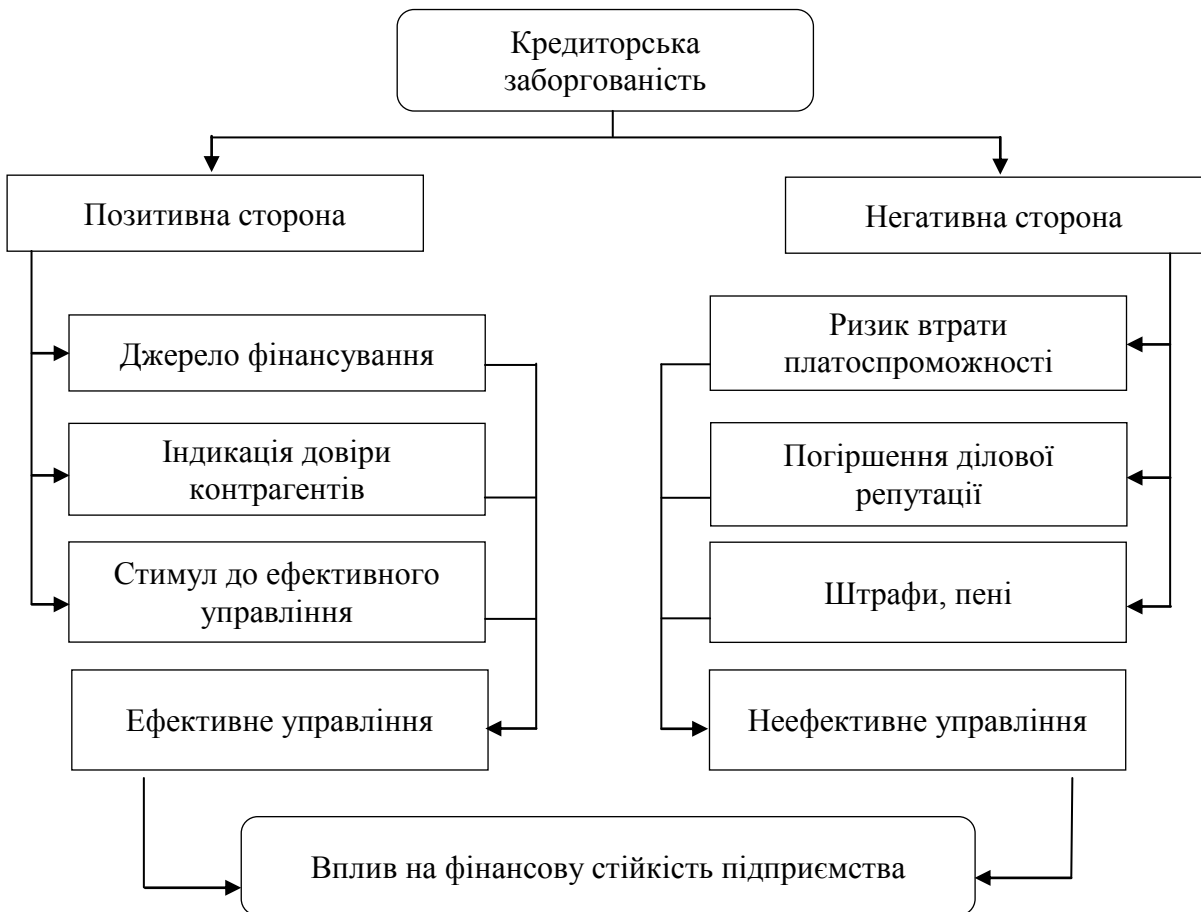

Рис. 1.1. Схема впливу кредиторської заборгованості на фінансову стійкість підприємства

Також, узагальнюючи твердження науковців, представлених вище, доцільним буде зробити впевнені висновки, що ефективне управління розрахунками з постачальниками та підрядниками, а також кредиторською

заборгованістю потребує чіткого контролю та документального забезпечення.

З огляду на це, схему сутності розрахунків з постачальниками та підрядниками, виражену через основні функції цього процесу для підприємства, представлено на рисунку 1.2.

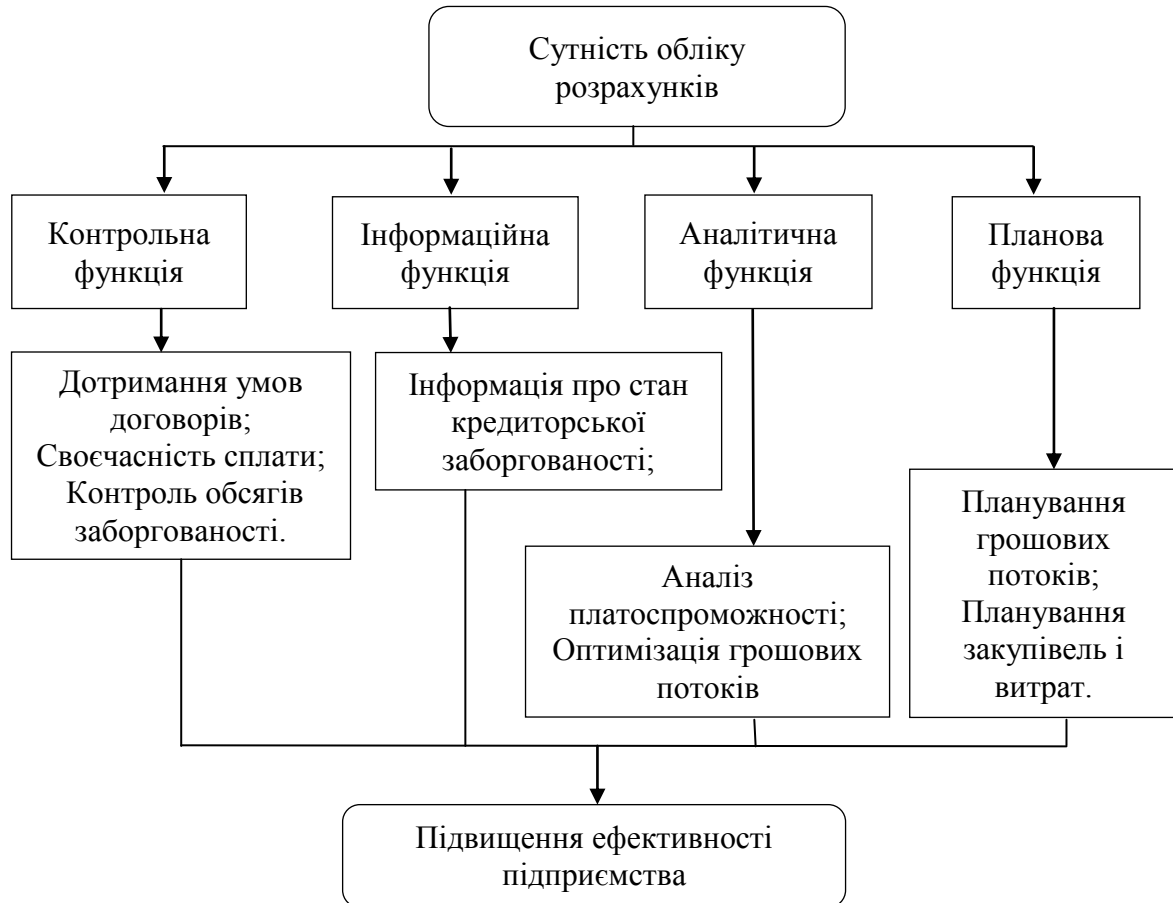

Рис. 1.2. Схема сутності обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками через функції

Візіренко С.В. підкреслює наступне: «значимість організації обліку розрахунків постачальниками та підрядниками визначається тим, що облікові показники заборгованості за розрахунками впливають на ліквідність та платоспроможність підприємства, його фінансову міцність та рівень інвестиційної привабливості» [7].

Беляєва Л.А. та Сисун К.О. стверджують, що: «у процесі постачання об'єктами бухгалтерського обліку є обсяг придбаних оборотних і необоротних активів (робіт і послуг) в натуральних і вартісних вимірниках;

сума витрат на придбання й доставку (транспортно-заготівельні витрати); визначення фактичної (первісної) собівартості придбаних активів; вибір оптимальних форм розрахунків; контроль за своєчасними розрахунками з бюджетом за податком на додану вартість; контроль за своєчасними розрахунками з постачальниками та підрядниками» [2].

Киян Я.В. та Ярмолюк О.Ф. у своєму дослідженні приділяють увагу наступній думці, що: «в цілому раціональна організація обліку та внутрішньогосподарського контролю потенційних постачальників та стану розрахунків з ними сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань по поставках продукції в заданому асортименті і якості, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню дебіторської та кредиторської заборгованості, прискоренню оборотності обігових коштів а, відтак, поліпшенню фінансового стану підприємства» [17].

Отже, можна констатувати, що облік розрахунків з постачальниками та підрядниками є ключовим елементом фінансово-господарської діяльності підприємства. Можна стверджувати, що сутність обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками полягає у формуванні достовірної та своєчасної інформації про стан та рух кредиторської заборгованості для ефективного управління.

Ефективно організований бухгалтерський облік дає можливість не лише ефективно відстежувати строки та обсяги погашення зобов'язань, але й слугує надійною основою для аналізу платоспроможності, планування грошових потоків підприємства та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

1.2. Класифікація зобов'язань для забезпечення організації обліку і контролю

Базуючись на інформації із попереднього підрозділу, вже відомо, що

зобов'язання - це заборгованість підприємства, що виникає внаслідок минулих подій та погашення якої в майбутньому призведе до зменшення ресурсів підприємства.

Зобов'язання у розрізі обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є досить різноманітними. Вони потребують чіткої класифікації, яка дає змогу їх систематизувати за певними ознаками, що у свою чергу сприяє підвищенню аналітичного обліку, точності відображення господарських процесів та забезпеченню належного контролю за своєчасністю розрахунків. Поділ зобов'язань дозволяє визначити їх економічну природу, встановити строк погашення та з'ясувати характер документального оформлення. Це важливо як для внутрішнього управління підприємством, так і для зовнішніх користувачів фінансової звітності, зокрема інвесторів, кредиторів та контролюючих органів.

Досліджень або наукових праць, направлених конкретно на вивчення класифікації зобов'язань, кредиторської заборгованості, дуже мало. Але можна виділити твердження Михайлишина Н.П. стосовно класифікації зобов'язань: «організація та ведення обліку зобов'язань і правильне відображення їх у фінансовій звітності підприємства залежить від того, наскільки правильно здійснено класифікацію зобов'язань та вибрано класифікаційні ознаки» [25].

Чорненька О.Б. на цю думку стверджує наступне: «від правильного визначення сутності кредиторської заборгованості, її класифікації залежить правильність відображення цієї інформації через систему бухгалтерського обліку у фінансовій звітності підприємства» [49].

Основним нормативним документом, який зазначає класифікацію зобов'язань є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [29]. Згідно цього положення, зобов'язання за строками погашення діляться на дві основні категорії: короткострокові (або поточні) та довгострокові зобов'язання.

Короткострокові зобов'язання - це ті, які підлягають погашенню

протягом операційного циклу підприємства, або протягом 12 місяців з дати балансу, залежно від того, який період буде довшим. Довгострокові - всі, які не є короткостроковими, тобто вони підлягають погашенню протягом періоду, більшого за 12 місяців з дати балансу.

Також зобов'язання діляться на забезпечення та непередбачені зобов'язання. Забезпеченнями називають: «зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу» [29].

Непередбачене зобов'язання згідно НП(С)БО 11 «Зобов'язання» це: «зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю» [29], або: «теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити» [29].

Схема класифікації зобов'язань, сформована на основі Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», зображено на рисунку 1.3.

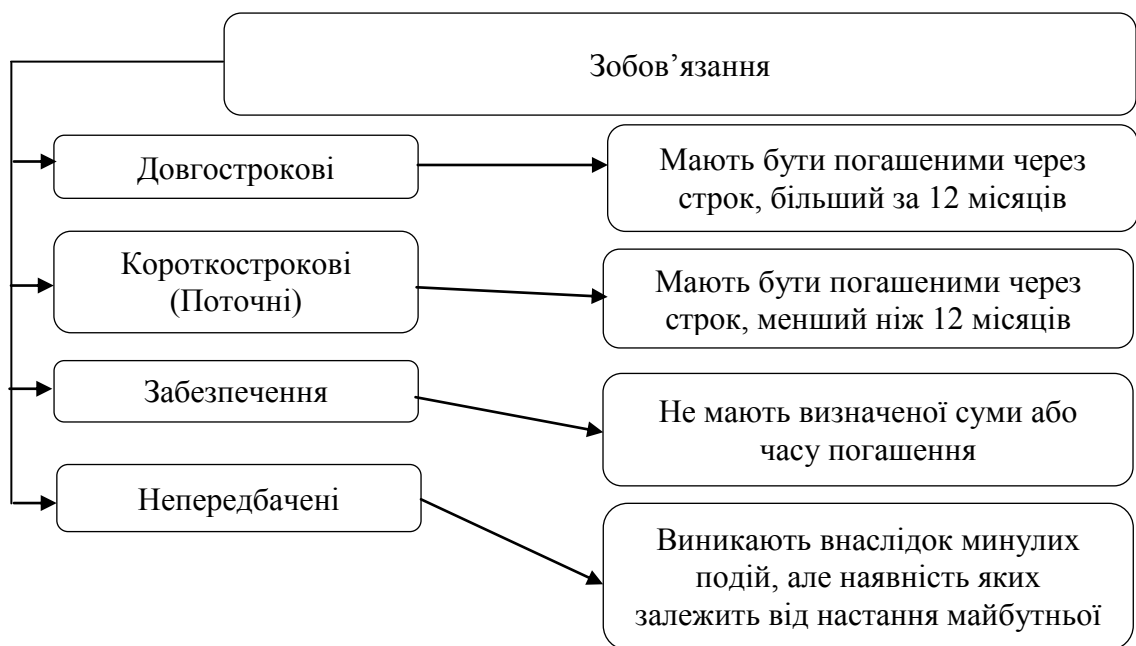

Рис. 1.3. Схема класифікації зобов'язань згідно Національного

положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».

Таким чином, доречним буде зазначити, що існуюча класифікація зобов'язань є чітко визначеною НП(С)БО 11 «Зобов'язання», що дозволяє систематизувати кредиторську заборгованість. Правильне та доцільне визначення категорій і класифікаційних ознак сприяє точності відображення господарських процесів у фінансовій звітності.

1.3. Нормативно-правове регулювання організації обліку та внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками

Регулювання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками виконується на підставі низки нормативно-правових актів, стандартів бухгалтерського обліку та інших законодавчих документів. Головна мета такого урегулювання - гарантувати установі своєчасність розрахунків та точність обліку зобов'язань.

На думку Гайдаржийської О.М., Поповича О.В. та Кромбет А.Ю.: «розрахунки з постачальниками та підрядниками проводяться в готівковій та безготівковій формі або зарахуванням взаємних вимог на підставі первинних документів (накладних, товарно-транспортних накладних, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок банку)» [12].

Ключовим нормативним документом, що встановлює облік зобов'язань перед постачальниками та підрядниками в Україні, є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [29]. Воно визначає загальні засади класифікації, обліку та відображення у фінансовій звітності зобов'язань підприємства, включно з кредиторською заборгованістю. У НП(С)БО 11 містяться чіткі критерії для визначення короткострокових і довгострокових зобов'язань, забезпечених і непередбачених зобов'язань, а

також причини для їх документального оформлення.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [27] установлює основні засади щодо підготовки та подання фінансової звітності, що забезпечує чистоту та достовірність інформації про зобов'язання підприємства. Цей стандарт визначає порядок відображення кредиторської заборгованості у балансі для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, та розкриття необхідної інформації у примітках до звітності.

Хоча Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [28] і не має прямого стосунку до обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, воно регламентує облік дебіторської заборгованості, що дозволяє правильно визначати суму взаємних зобов'язань та оцінювати ймовірність погашення.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [30] регулює коли і в якому обсязі підприємство-продавець або підрядник має визнати дохід від реалізації товарів, надання послуг, або виконання робіт. Виручка безпосередньо пов'язана з дебіторською заборгованістю покупців і замовників, які є другою стороною розрахунків з постачальниками.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [31] визначає порядок обліку витрат підприємства, у тому числі тих, що виникають при придбанні товарів, робіт і послуг у постачальників і підрядників. Також стандарт встановлює правила оцінки та відображення запасів, які є предметом розрахунків.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» [32] регулює облік біологічних активів, які можуть постачатися підприємству. Стандарт визначає методику оцінки біологічних активів і порядок визнання пов'язаних з ними зобов'язань перед постачальниками, що дає змогу правильно відображати їх у балансі та здійснювати контроль за розрахунками.

Окрім стандартів бухгалтерського обліку, урегулювання розрахунків з

постачальниками та підрядниками здійснюється на основі Цивільного кодексу України [48], який визначає порядок укладання угод, виконання зобов'язань та відповідальність сторін. Також вагоме значення мають податкове законодавство та інші нормативні акти, що встановлюють порядок оплати товарів, робіт і послуг, включаючи терміни розрахунків, застосування податкових зобов'язань і облік ПДВ.

Податковий кодекс України [37] використовується задля регулювання відносин між постачальниками та підрядниками, встановлюючи правила оподаткування та вимоги ведення обліку. Постачальники та підрядники повинні дотримуватися правил, встановлених ПКУ, при виставленні рахунків та формування податкових зобов'язань, а їхні клієнти - при відображенні витрат та формуванні податкового кредиту.

Як стверджує Владика О.Є.: «порядок і форми розрахунків з постачальниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання - кредиторська заборгованість. Господарський договір є найбільш поширеною і важливою підставою виникнення зобов'язання, основною формою реалізації товарно-грошових відносин у ринковій економіці» [9].

Система нормативно-правового регулювання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками являє собою цілісну систему взаємопов'язаних нормативних актів, які здатні забезпечити умови для формування достовірної та порівняної облікової інформації, необхідної як для внутрішнього управління, так і для зовнішніх користувачів фінансової звітності.

Висновки до першого розділу

1. В роботі встановлено фундаментальну важливість обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками для успішного функціонування та фінансової стійкості будь-якого суб'єкта господарювання.

Визначено, що ця ділянка обліку є цілісним елементом фінансово-господарської діяльності, тому що надає безпосередній вплив на формування грошових потоків, ліквідність, платоспроможність, інвестиційну привабливість підприємства.

2. Сутність обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками зводиться до формування достовірної та своєчасної інформації про стан і рух кредиторської заборгованості заради підвищення ефективності управління, що дає можливість відстежувати строки погашення зобов'язань, розробляти планування платежів та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

3. Розкрито двоїсту природу кредиторської заборгованості. З одного боку, вона є важливим джерелом «дешевих» фінансових ресурсів і індикатором довіри з боку контрагентів, а з іншого становить потенційну загрозу фінансовій стабільності підприємства у разі, якщо настане її невідконтрольне зростання та подальше прострочення. Тобто, ефективне управління розрахунками вимагає постійного зрівноважування між вигодами від використання чужих коштів і ризиками втрати платоспроможності.

4. Систематизовано класифікацію зобов'язань згідно Національному положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». Визначено, що чітка класифікація є необхідною передумовою для організації аналітичного обліку, точної оцінки зобов'язань і відображення їх у фінансовій звітності.

5. Було дано визначення цілісній взаємопов'язаній системі нормативно-правового регулювання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві. До її основ віднесено Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», низку Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (зокрема, 1, 11, 15, 16), Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, а також План рахунків бухгалтерського обліку. Ця система нормативних актів встановлює єдині вимоги до визнання, оцінки, класифікації та відображення зобов'язань у обліку та звітності.

6. Доведено, що документальне оформлення розрахунків базується

на первинних документах, серед яких ключову роль відіграють рахунки-фактури, договори, накладні, акти виконаних робіт, податкові накладні та платіжні доручення. Чіткий документообіг є гарантією достовірності облікових даних, легалізації витрат для оподаткування та засобом контролю за дотриманням договірної та платіжної дисципліни.

7. Теоретичні дослідження та наукові праці багатьох науковців, викладені в розділі, доказують, що облік розрахунків з постачальниками та підрядниками є системою, результативність якої залежить від глибокого розуміння економічної сутності кредиторської заборгованості.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ І НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Загальна фінансово-економічна характеристика підприємства

Докладний аналіз та дослідження практичних засад ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками проводилися на базі аграрно-виробничого товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОЦЕНТР К», що також надало можливості оцінити та комплексно вивчити організаційні та економічні особливості роботи підприємства.

Підприємство розташовано за адресою: Україна, 49106, Дніпропетровська область, місто Дніпро, вулиця Мільмана, будинок 110А. Організаційно-правовою формою підприємства є товариство з обмеженою відповідальністю. Реєстрація підприємства відбулася 27 березня 2001 року. Вже 4 квітня 2021 підприємство було зареєстроване як платник ПДВ. Реєстраційним номером картки платника податків підприємства є 313717404635. Код Єдиного державного реєстру підприємств та установ України - 31371742. З 1 січня 2015 року підприємство застосовує спрощену систему оподаткування. АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є платником єдиного податку четвертої групи відповідно до п.4 ст.291 Податкового кодексу.

Засновниками підприємства є Карпенко Віктор Михайлович та Карпенко Олександр Вікторович. Діючим керівником «АГРОЦЕНТР К» є Карпенко Віктор Михайлович. Головним бухгалтером підприємства є Бебко Вікторія Вікторівна. Серед уповноважених осіб, представників та підписантів підприємства числяться Карпенко Михайло Вікторович та Карпенко Олександр Вікторович, тобто вони можуть виконувати дії від імені юридичної особи, включаючи підписання договорів і ведення відповідної документації. Статутний капітал підприємства становить 11800,00 грн. На момент 2025 року на підприємстві працює 455 робітників. У своїй власності підприємство має

три земельні ділянки. АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» орендує приблизно півтори тисячі земельних ділянок. Загальна площа землі підприємства становить 8038 гектарів, тобто 80,38 кілометрів квадратних.

Стосовно видів економічної діяльності, (КВЕД) 1.46 «Розведення свиней» на підприємстві «АГРОЦЕНТР К» є основним. Окрім основного виду діяльності, підприємство веде господарську діяльність за додатковими видами економічної діяльності, зокрема:

- 1.11 «Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур»;
- 1.19 «Вирощування інших однорічних і дворічних культур», 1.45 «Розведення овець і кіз»;
- 10.11 «Виробництво м'яса»;
- 10.71 «Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання»;
- 10.72 «Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання»;
- 47.11 «Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами»;
- 47.24 «Роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, борошняними та цукровими кондитерськими виробами в спеціалізованих магазинах»;
- 47.29 «Роздрібна торгівля іншими іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах»;
- 62.01 «Комп'ютерне програмування»;
- 68.20 «Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна»;
- 71.12 «Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах» тощо.

Велика кількість КВЕД може свідчити про багатогранність та різнобічність діяльності юридичної особи, гнучкість на ринку та здатність

розвивати різні види діяльності на ринку та розширювати джерело доходів.

Для забезпечення виробничих процесів підприємство використовує широкий парк сільськогосподарської техніки: 37 тракторів колісних, 32 вантажних та вантажно-пасажирських автомобіля, 31 причепів та напівпричепів, 28 культиваторів, 22 плуги, 21 сівалка, 16 комбайнів зернозбиральних, 14 інкубаторів, 11 розкидачів гною та добрив, 11 машин для захисту сільськогосподарських культур, 10 борін дискових, 10 транспортерів для прибирання гною, 8 роздавачів кормів для великої рогатої худоби, 6 прес-пакувальників (з урахуванням прес-підбирачів), 2 одиниці техніки для післяурожайних робіт та 1 машина для приготування кормів.

Для більш детального та стислого погляду на підприємство, вся важлива інформація про АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» представлена у Таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Інформація про підприємство

Назва	Інформація
Повне найменування	Аграрно-виробниче товариство з обмеженою відповідальністю «АГРОЦЕНТР К»
Скорочене найменування	АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»
Адреса	Україна, 49106, Дніпропетровська область, місто Дніпро, вулиця Мільмана, будинок 110А.
Статутний капітал	11800,00 грн.
Дата реєстрації	27.03.2001
ПІН	313717404635
Код ЄДРПОУ	31371742
Основний КВЕД	1.46 (Розведення свиней)
ПІБ Керівника	Карпенко Віктор Михайлович
ПІБ Головного бухгалтера	Бєбко Вікторія Вікторівна
Кількість працівників	455 (на момент 2025 року)

Аналіз майна та капіталу підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» (додаток А), демонструє наглядну динаміку та відношення показників форми №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) у процентах в період з 2020р. до 2024р.

Виходячи з інформації, представленої у таблиці, можна зробити висновки, що вартість усього майна, яке має підприємство в розпорядженні, зросла на 46,29%, тобто з 480120 тис. грн. в 2020 році до 702370 тис. грн. у 2024 році. Можна впевнено сказати, що позитивний зріст вартості майна позитивно впливає на обсяги виробництва підприємства, може свідчити про його динамічний успішний розвиток.

Буде дуже цікавим розглянути зріст інших показників, які є складовими майна підприємства. Необоротні активи підприємства збільшилися з 205427 тис. грн. у 2020 році до 249749 тис. грн. у 2024 році (зростання вартості необоротних активів складає 21,58%). Це може свідчити, що установа активно оновлює та розширює свої довгострокові ресурси.

Основні засоби зросли з 192561 тис. грн. у 2020 році до 255565 тис. грн. у 2024 році (зростання вартості основних засобів складає 17,14%), що може свідчити про посилення виробничого потенціалу підприємства.

Зріст вартості довгострокових біологічних активів з 9980 тис. грн. у 2020 році до 12261 тис. грн. у 2024 році (зростання складає 22,86%) означає, що підприємство підвищує продуктивність своїх аграрних ресурсів. Основними складовими усього активу балансу підприємства є оборотні активи (становлять 64,44 від майна підприємства на 2024 рік).

Оборотні активи підприємства зросли з 275693 у 2020 році до 452621 тис. грн. у 2024 році (зростання складає 64,77%). Таке вагомий зріст вартості свідчить про посилення ділової активності та збільшення обсягів обігових ресурсів.

Вартість запасів підприємства також зросла дуже вагомо, з 145513 у 2020 році до 271623 тис. грн. у 2024 році (зростання складає 86,67%), що може означати про нарощення виробничих резервів. Показник поточної дебіторської заборгованості підприємства зменшився з 91332 тис. грн. на момент 2020р. до 63646 тис. грн. у 2024 році, що говорить про вдалі розрахунки з клієнтами та ефективність управління розрахунками.

Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції збільшилися з 167

тис. грн. у 2020 році до 51939 тис. грн. у 2024 році (зростання на 31101,20%), тобто ліквідність підприємства та його платоспроможність посилилась, що може вказувати про розширення обсягів грошових ресурсів.

Вартість інших оборотних активів зросла з 537 тис. грн. у 2020 році до 8740 тис. грн. у 2024 році (зростання на 1627,56%), та це означає про збільшення обсягів активів, що швидко обертаються, та може свідчити про розширення операційної діяльності.

Витрати майбутніх періодів зменшились з 12080 тис. грн. у 2020 році до 3344 тис. грн. у 2024 році (зменшення на 27,68%), що вказує на оптимізацію витрат і вдосконалення ефективності управління витратами, що переносяться на майбутні періоди.

Капітал АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» на момент 2024 року складає 702370 тис. грн. (зріст капіталу становить 46,29 відсотків у порівнянні з сумою капіталу у 2020 році).

Основну масу капіталу підприємства становить власний капітал (75,08%). Власний капітал збільшився з 324828 тис. грн. у 2020 році до 527378 тис. грн. у 2024 році (зріст на 62,36%), що означає зміцнення фінансової стійкості підприємства та посилення здатності до самофінансування.

Також дуже цікавим є те, що, у 2024 році розмір довгострокових зобов'язань становить 0,00 тис. грн. Це може свідчити про повне погашення підприємством своєї кредиторської заборгованості (довгострокових кредитів банків), яка завжди фігурувала у відповідних пунктах на протязі усіх попередніх років.

Поточні зобов'язання збільшилися з 118362 тис. грн. у 2020 році до 174992 тис. грн. у 2024 році (зріст на 47,84%), що означає факт зростання обсягу короткострокових зобов'язань підприємства. Поточна кредиторська заборгованість збільшилася з 36468 тис. грн. у 2020 році до 68575 тис. грн. у 2024 році (зріст на 88,04%).

Наступним кроком аналізу господарської діяльності підприємства є оцінка руху та функціонального стану основних засобів підприємства

«АГРОЦЕНТР К», використовуючи дані таблиці з додатку В. Зниження коефіцієнту оновлення, зниження коефіцієнту придатності та підвищення коефіцієнту зносу впродовж періоду з 2020 року по 2024 рік свідчать про недостатній рівень оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Виходячи з фінансових результатів діяльності АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», простежується позитивна тенденція збільшення валового прибутку підприємства з 25100 тис. грн. у 2020 році до 84357 тис. грн. у 2024 році. Прибуток від операційної діяльності у 2024 році становить 51786 тис. грн. у порівнянні з показником 2020 року, який становить 713 тис. грн. Чистий збиток підприємства у 2020 році складає 12978 тис. грн., коли у 2024 році чистий прибуток дорівнює 29764 тис. грн. Показники фінансових результатів діяльності підприємства демонструють ефективність управлінських рішень.

Подальшим етапом оцінки аналізу йде оцінка фінансової стійкості АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», яка може наочно представити, які зміни трапилися з різними коефіцієнтами (Додаток Д).

Оцінка фінансової стійкості підприємства, представлена у таблиці додатку Д, демонструє великий зріст коефіцієнту маневреності власного капіталу на 77,59%. Дуже позитивним показником для господарства є зниження коефіцієнту фінансового ризику 30,59%. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу знизився на 22,97%, що означає зменшення залежності підприємства від позикових коштів. Також можна звернути увагу на коефіцієнт автономії, якій збільшився на 10,98% в порівнянні з 2020 роком, тобто підприємство стало більше покладатися на власний капітал та менше залежати від зовнішніх джерел фінансування (рис. 2.1).

Черговим етапом аналізу господарської діяльності підприємства є оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», представлена у таблиці додатку Е. Задля оцінки ліквідності підприємства необхідно зробити аналіз високоліквідних активів, середньоліквідних активів та низьколіквідних активів та дослідити найбільш строкові зобов'язання, короткострокові зобов'язання та довгострокові

зобов'язання. Згідно показникам 2024 року високоліквідні активи перевищили найбільш строкові зобов'язання, середньоліквідні активи не перевищили короткострокові зобов'язання, низьколіквідні активи повністю перевищили довгострокові зобов'язання. Це значить, що підприємство не має здатності погасити строкові зобов'язання у повному обсязі.

Рис. 2.1. Відношення у % 2024р. до 2020р. показників фінансової стійкості АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Оцінка платоспроможності підприємства проводиться виходячи з: коефіцієнту абсолютної ліквідності, проміжного коефіцієнту покриття, коефіцієнту покриття (загальної ліквідності) та коефіцієнту загальної платоспроможності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» демонструє, яка частка поточних зобов'язань підприємства може бути погашена негайно. На момент 2024 року цей показник складає 0,3, тобто підприємство здатно сплатити свої борги. Проміжний коефіцієнт покриття зменшився, коли коефіцієнти покриття загальної ліквідності та загальної платоспроможності збільшилися, що дає змогу казати про здатність підприємства ефективно погашати довгострокові зобов'язання.

Щоб оцінити оборотність оборотних активів, необхідно приділити увагу

наступним показникам: коефіцієнту обертання оборотних активів, коефіцієнту завантаження оборотних активів та тривалості одного обороту оборотних активів у днях. Коефіцієнт обертання у 2024 досяг 1.46, що свідчить про збільшення використання оборотних активів підприємством. Коефіцієнт завантаження оборотних активів зменшився до 0,67 в порівнянні з показником 2020 року. Тривалість одного обороту оборотних активів зменшилась до 243 днів, що означає ефективну працю фінансового менеджменту підприємства.

Завершальним кроком є оцінка ділової активності підприємства у 2024 році в порівнянні з 2020 роком (Додаток Ж), динаміка зміни показників наведено на рисунку 2.2.

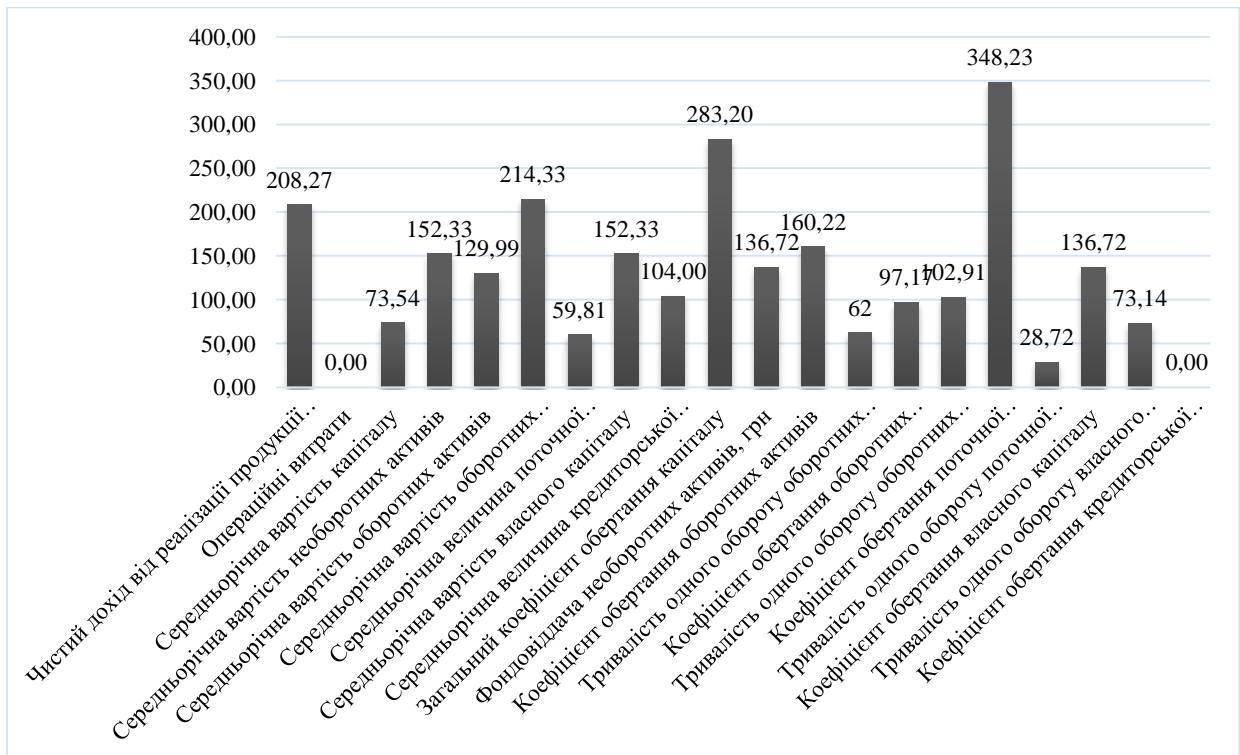

Рис. 2.2. Відношення у % 2024р. до 2020р. показників ділової активності
АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Самим значним показником в порівнянні з 2020 роком є коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості, який збільшився на 248,23 %. Має місце зростання загального коефіцієнту обертання капіталу на 183,20 %. Чистий дохід від реалізації продукції в порівнянні з 2020 роком, у 2024 році становить 108,27 %. Також слід зазначити, що за рахунок підвищення

платоспроможності підприємства у 2024 році, середньорічна величина поточної кредиторської заборгованості зменшилась на 40,19% в порівнянні з 2020 роком.

За результатами проведеного аналізу, необхідним кроком буде винесення комплексної (рейтингової) оцінки фінансового стану підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» у розрізі періоду з 2020 року до 2024 року у таблиці 2.2, сформованої на основі додатку Ж.

Таблиця 2.2

Оцінка фінансового стану підприємства «АГРОЦЕНТР К» за 2020-2024рр.

Роки	2020	2021	2022	2023	2024
Інтегрований показник фінансового стану	6,47	7,13	8,65	8,23	7,92
Рейтинг фінансового стану	Б	А	А	А	А

Комплексна оцінка включає: показники ліквідності, показники ділової активності, показники фінансової незалежності, показники рентабельності, інші показники. Інтегрований показник фінансового стану підприємства плавно зростає до 2022 року, після чого знову пішов на спад до 7.9 у 2024 році (рейтинг А, найвищий).

Виходячи з інформації з цього підрозділу, можна сказати, що аналіз господарської діяльності аграрно-виробничого товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОЦЕНТР К» підтверджує, що фінансовий стан установи має тенденцію на погіршення.

2.2. Оцінка особливостей роботи бухгалтерського відділу на підприємстві

Бухгалтерський відділ підприємства є необхідним та ключовим структурним підрозділом підприємства, який дає змогу забезпечувати ведення

фінансового обліку, контролювати господарські операції та своєчасно формувати фінансову звітність. Ефективність роботи бухгалтерського відділу безпосередньо дуже впливає на фінансову стабільність підприємства та на можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Бухгалтерський відділ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» функціонує як окремий підрозділ у складі підприємства під безпосереднім керівництвом головного бухгалтера. Загальна чисельність працівників облікового відділу підприємства становить п'ять бухгалтерів. Кінцева відповідальність за діяльність бухгалтерського відділу, включаючи дотримання нормативних актів, створення належного бухгалтерського середовища на кожному етапі та своєчасне подання фінансової документації, пов'язаної з господарською діяльністю, покладається на керівника підприємства. Діяльність відділу регулюється внутрішньою політикою, його організаційно-правовою структурою, внутрішніми нормативними документами та чинним законодавством України.

До задач головного бухгалтера АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» також відноситься ухвалення та розробка Положень про бухгалтерію та посадові інструкції робітників бухгалтерського відділу, які потім затверджуються керівництвом підприємства в цілях оптимізації та систематизації процесу обліку. Саме тому Положення про бухгалтерію є ключовим внутрішнім регламентуючим актом, ціллю якого є окреслити принципи функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві.

В положеннях про бухгалтерію деталізовано організаційну структуру бухгалтерського підрозділу, виділені функціональні напрями діяльності, її завдання та встановлення механізм ефективної взаємодії з іншими структурними одиницями установи. Окрім того, цей документ чітко визначає функції, завдання, права, обов'язки та ступінь матеріальної та дисциплінарної відповідальності, що покладається на співробітників бухгалтерського відділу, що може забезпечити підприємству прозорість облікових процесів та сприяє координації зусиль персоналу. Це також створює передумови для ефективної

реалізації повноважень, покладених на бухгалтерський відділ.

Структуру бухгалтерського відділу АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» представлено на рисунку 2.3. Із цієї структури видно, що бухгалтери безпосередньо підпорядковуються головному бухгалтеру підприємства Бабенко Вікторії Вікторівні.

Крім того, для підприємства важливим аспектом роботи бухгалтерського відділу є автоматизована форма обліку, яка забезпечує послідовне, оперативне та контрольоване відображення всіх господарських операцій у єдиній інформаційній системі.

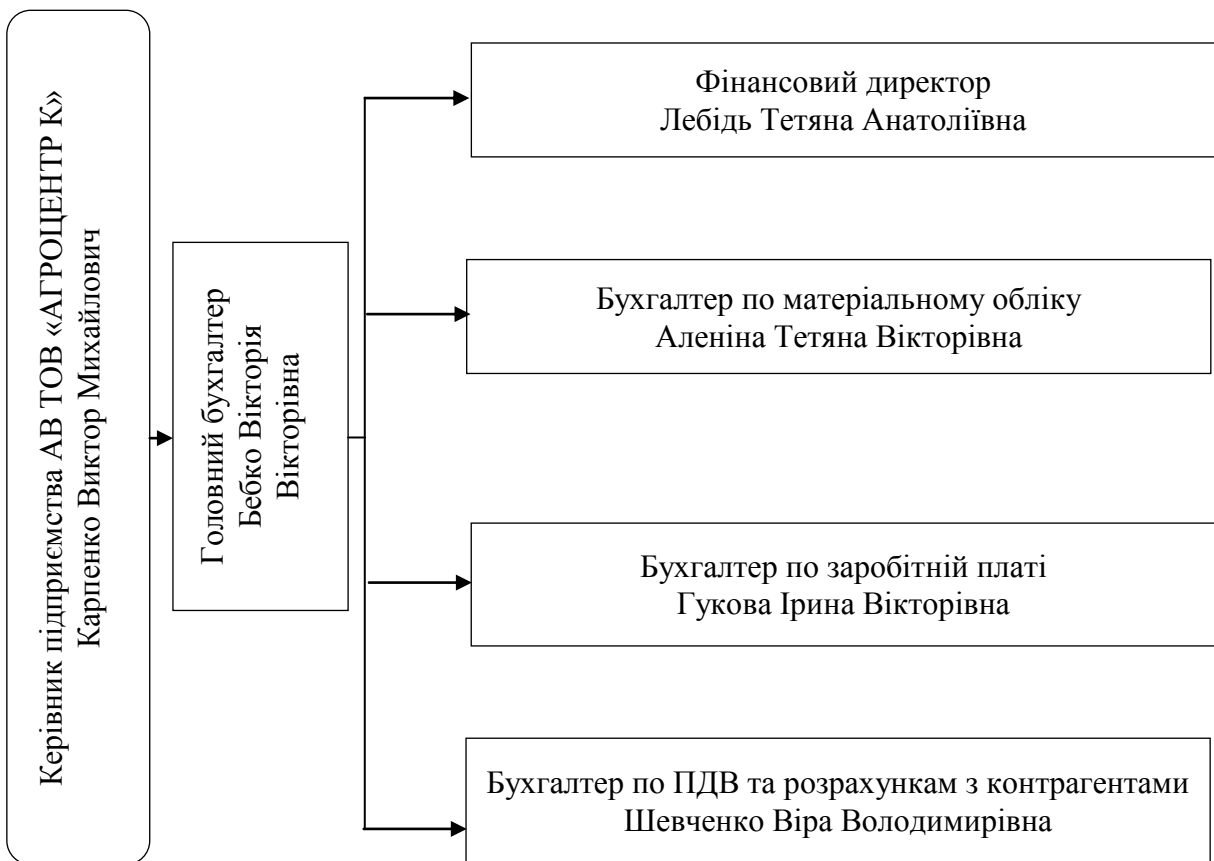

Рис. 2.3. Схема ієрархічної структури бухгалтерського відділу АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Автоматизована форма обліку дозволяє фіксувати одну операцію одночасно за кількома рахунками без необхідності дублювання записів, що спрощує процес формування фінансової звітності. За допомогою автоматизованої форми обліку у бухгалтерського відділу є можливість

оперативно визначати обороти за дебетом і кредитом кожного рахунку в розрізі звітного періоду. Облікові реєстри формуються автоматично шляхом систематизації даних за всіма синтетичними та аналітичними рахунками, що забезпечує дієвий контроль за активами підприємства та їх використанням.

Повертаючись до функцій бухгалтерського відділу на підприємстві, слід зазначити, що головний бухгалтер здійснює організацію та керівництво роботою всього облікового підрозділу, тоді як задачею його заступника є забезпечення контролю за дотриманням встановлених вимог ведення обліку та координація діяльності працівників. Завдяки такому розподілу можна раціоналізувати сукупну навантаженість, що покладена на головного бухгалтера.

2.3. Практичні засади організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» здійснює бухгалтерський облік із використанням програмного забезпечення BAS Бухгалтерія. Це забезпечує підприємству ведення автоматизованого обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Процес обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками в BAS бухгалтерія на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» приведено на рисунку 2.4.

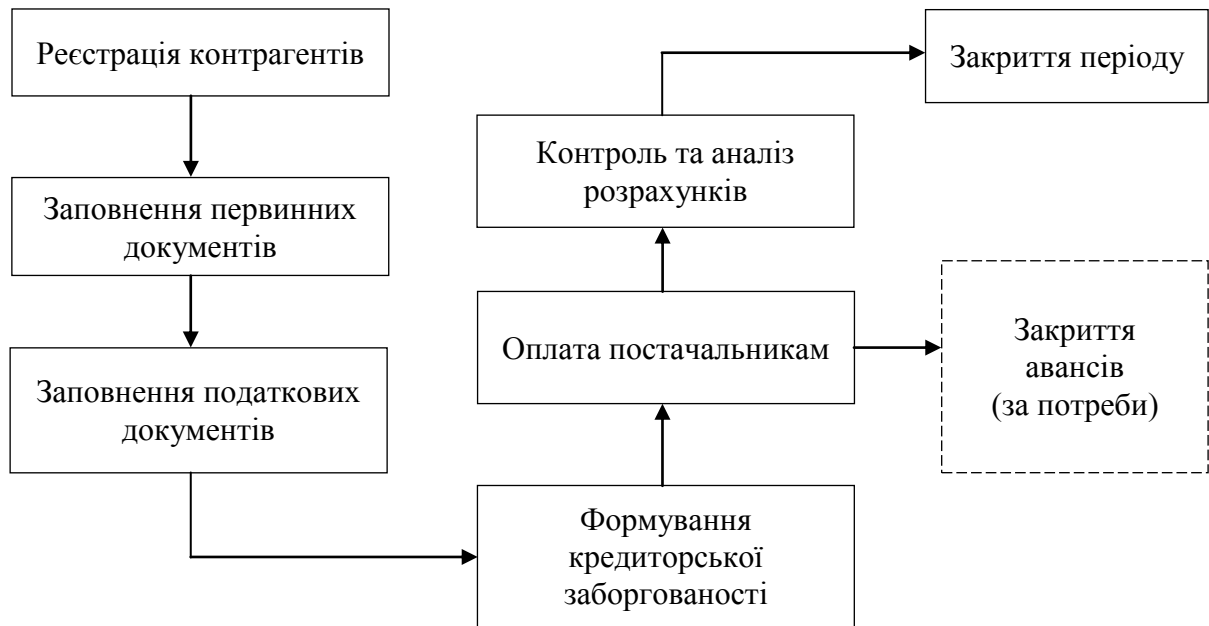

Рис. 2.4. Процес обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками в BAS бухгалтерія на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві «АГРОЦЕНТР К» є системою заходів, які підприємство використовує з метою систематизації та впорядкування обліку заборгованостей за одержані товари, роботи чи послуги. Належна організація забезпечує достовірність інформації про операції з контрагентами задля прийняття управлінських рішень.

Наказ про облікову політику підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є ключовим елементом організації бухгалтерського обліку. Потрібно зазначити, що у Наказі про облікову політику підприємства відсутні окремі положення, які регламентують організацію обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Водночас документ містить окремі положення, які стосуються дебіторів та дебіторської заборгованості:

- Обчислювати величину резервів сумнівних боргів із застосування методу абсолютної суми сумнівної заборгованості на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів;

- На дату балансу оцінюємо довгострокові зобов'язання і дебіторську заборгованість за теперішньою вартістю (із застосуванням ставки

дисконтування і виходячи зі строку до погашення, що залишився). Різницю між оцінками теперішньої вартості на поточну і попередню дати балансу списуємо на витрати/доходи;

- Застосувати для дисконтування:

- довгострокових зобов'язань ставку відсотка, за якою підприємство може отримати позику кошти на аналогічний строк за аналогічних умов;

- довгострокової дебіторської заборгованості ставку відсотка за депозитами на аналогічних умовах.

Відсутність у наказі про облікову політику будь-яких згадок кредиторів чи кредиторської заборгованості може свідчити про недостатню регламентацію облікових процедур на підприємстві, що є недоліком.

На підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» облік рахунків та субрахунків організується відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999 року [26]. На наш погляд, даний аспект організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» потребує оптимізації, що дозволить забезпечити більш точний облік кредиторської заборгованості та допоможе своєчасно виявляти ризики, пов'язані із відстроченою та простроченою заборгованістю.

Під час ведення обліку заборгованості перед постачальниками та підрядниками, бухгалтером по розрахункам з постачальниками та підрядниками використовується аналітичний субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками». Цей субрахунок призначений для обліку поточних зобов'язань за одержані товари, роботи та надані послуги з вітчизняними постачальниками.

Деталізація рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» представлена на рисунку 2.5.

Така специфіка ведення обліку розрахунків з постачальниками та

підрядниками забезпечує підприємству можливість деталізовано здійснювати належний контроль за виникненням і погашенням кредиторської заборгованості. Цей рахунок дає змогу систематизувати та узагальнювати інформацію стосовно розрахунків за отримані товари, виконані роботи чи надані послуги.

Рис. 2.5. Деталізація рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» за субрахунками

На підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» складаються оборотно-сальдові відомості по рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками». Відомості відображають початкове сальдо, обороти за дебетом і кредитом та кінцеве сальдо рахунку, що дозволяє контролювати повноту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Розрахункові процеси з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» здійснюються відповідно до загального графіка документообігу. Задачею загального графіку є регламентація порядку руху первинних документів, строки їх подання та відповідальних осіб. Спеціально розробленого окремого графіка документообігу для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві не передбачено, що також є мінусом.

Для безготівкових розрахунків на АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» використовується платіжне доручення, яке є розпорядженням власника рахунку банку здійснити переказ певної суми коштів на рахунок контрагента. Перевагами цього документа є простота документообігу, що в повній мірі дозволяє скоротити час на оформлення та проведення розрахункових операцій,

а також можливість його використання не лише у товарних операціях. У платіжного доручення, звісно, є й деякі обмеження для постачальника, які включають до свого складу відсутність гарантії платежу.

Основними документами, які укладаються при розрахунках з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», є договори. Найпоширенішим із договорів є договір поставки, за яким постачальник зобов'язується передати підприємству товари, а покупцю потрібно оплатити їх у визначений строк. Договір купівлі-продажу використовується, коли підприємству необхідно одноразово придбати якісь товарно-матеріальні цінності, або якщо умови не вимагають розгорнутого регулювання, як у випадку з договором поставки. Використання договорів підряду застосовується для виконання робіт підрядниками (ремонт, будівництво, виробництво тощо), тобто коли результат має матеріальний характер.

Ще одним видом документів є накладні. В цілому, накладні використовуються з ціллю підтвердження факту отримання сировини та матеріалів. Видаткова накладна є підставою для відображення кредиторської заборгованості, та використовується коли потрібно документувати передачу товарів покупцю від постачальника. Прибуткова накладка є внутрішнім документом підприємства, яка складається при прийманні товарів на склад, та підтверджує оприбуткування товарно-матеріальних цінностей. Товарно-транспортна накладна (ТТН) належить до документів, які підтверджують надходження товару. Вона використовується при перевезенні товарів за допомогою автотранспорту та закріплює акт переміщення продукції та дані про маршрут, вантаж і самого перевізника. Накладна-вимога (форма №М-11) потрібна для внутрішнього переміщення матеріалів. Також внутрішній документ, який складається, коли потрібно перемістити отриманих від постачальників товарів між різними структурними підрозділами підприємства.

Наступним типом документів для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, є акти виконаних робіт. Як приклад можна навести Акт

виконання робіт (форма КС-2), який використовується як підстава для розрахунків з підрядниками, та є стандартною формою задля відображення виконання будівельних, монтажних робіт тощо. Акт приймання-передачі послуг застосовується при наданні підприємству різноманітних послуг: транспортних, рекламних, охоронних, та підтверджує вартість та факт надання. Акт до договору на виконання робіт або послуг - це внутрішня форма підприємства, що застосовується, коли підприємство використовує власні форми обліку, та яке включає в себе вартість та перелік виконаних робіт, підписи осіб, відповідальних за приймання та виконання. Структурована схема видів документів, що використовуються при розрахунках з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» представлена на рисунку 2.6.

Подальшими немаловажними документами є рахунки-фактури, які відображають вартість отриманої продукції чи послуг в обліку. При відвантаженні товарів або наданні послуг, постачальником складається податковий рахунок-фактура, який слугує підставою для визначення податкових зобов'язань з податку на додану вартість. При отриманні авансу від покупця до фактичного постачання товарів, складається рахунок-фактура.

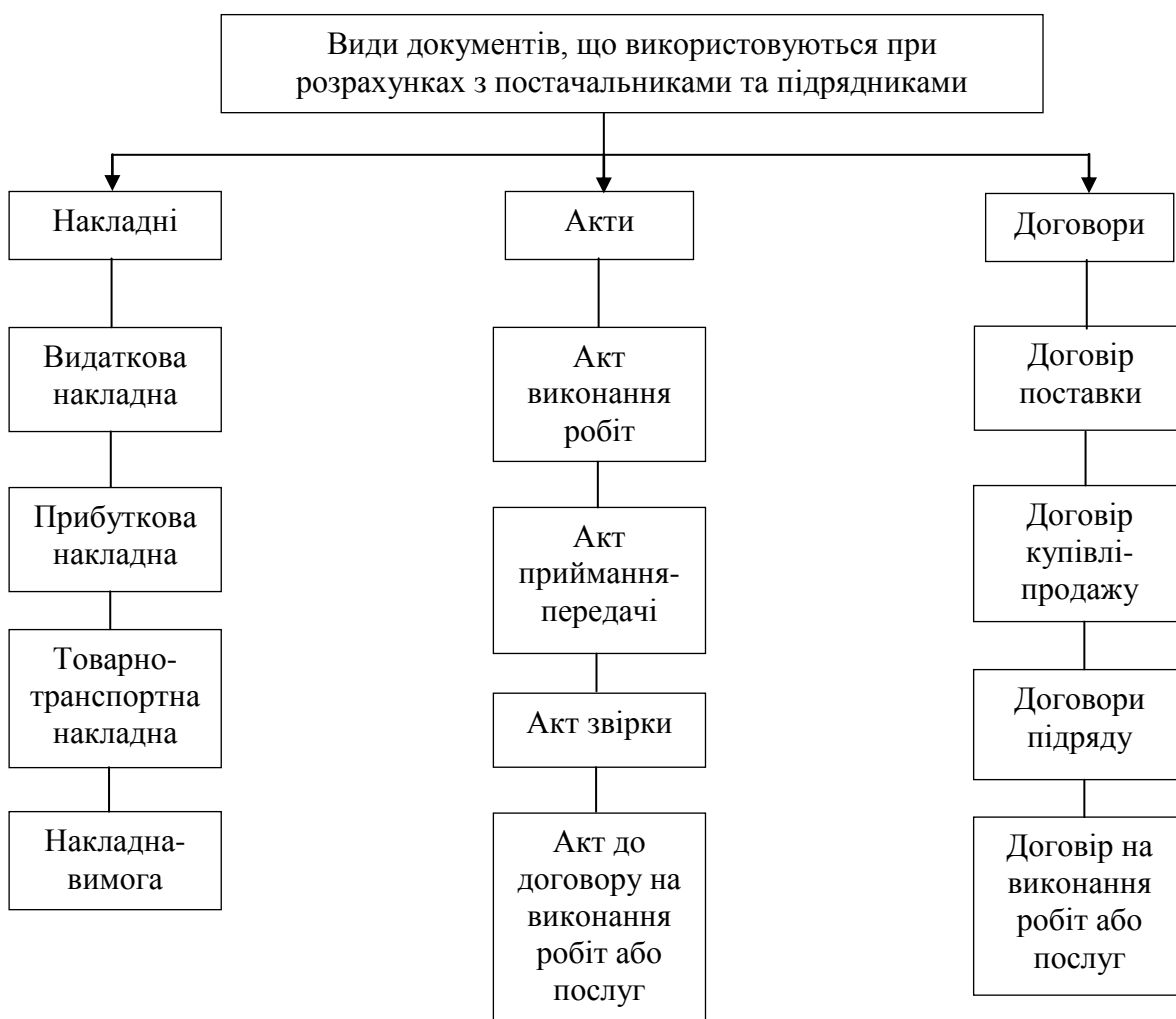

Рис. 2.6. Структурована схема видів документів, що використовуються при розрахунках з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Заборгованість перед постачальниками на підприємстві погашають відповідно до встановлених правил як готівкою, так і безготівковим способом. Готівкові розрахунки та їх проведення регламентуються порядком ведення касових операцій у національній валюті України. У той самий час, безготівкові перекази у гривнях регулює Інструкція №22, яка встановлює загальні правила, види та стандарти розрахунків клієнтів банків та банків у грошовій одиниці України. Вимоги інструкції дійсні для всіх учасників безготівкових розрахунків, а також на стягувачів та обов'язкові для виконання ними.

Можна зробити висновки, що підприємство АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» дотримується всіх умов коректної організації обліку розрахунків з

постачальниками та підрядниками як з боку первинної документації, так і законодавчих вимог. Але потрібно зазначити, що деякі аспекти організації обліку досліджуваного підприємства потребують оптимізації з метою підвищення ефективності в даному напрямку.

2.4. Напрямки удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

Процес організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» проводиться та здійснюється на основі автоматизованої форми обліку. Детальне дослідження стану обліку установи виявило, що попри наявність налагодженої автоматизованої системи, існують можливості для ще більшого підвищення ефективності організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Так як для розрахунків з постачальниками та підрядниками АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» використовує субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», на нашу думку, з метою підвищення достовірності облікових даних, доцільним рішенням є впровадження розширеного аналітичного обліку за субрахунком 631. Також це дозволить підприємству не лише додатково систематизувати інформацію про розрахунки з постачальниками та підрядниками, а й позитивно впливатиме на ефективність управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Перелік запропонованих аналітичних субрахунків для розрахунків з постачальниками та підрядниками АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» представлено на рисунку 2.7.

Щоб користуватися новими запропонованими аналітичними субрахунками у межах субрахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», підприємству необхідно розробити та затвердити Наказ про внесення змін до чинного Наказу про облікову політику. Такий наказ повинен передбачати впровадження додаткових субрахунків, визначення їх

призначення та порядку застосування в обліку.

Рис. 2.7. Запропоновані аналітичні субрахунки для розрахунків з постачальниками та підрядниками АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

З метою підвищити загальну ефективність та відповідальність під час ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, доцільним буде запровадження окремої посадової інструкції бухгалтера по ПДВ та розрахункам з контрагентами, яка буде регламентувати його права, обов'язки та відповідальність:

1. Обов'язками бухгалтера є:
 - ведення синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядникам відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та внутрішніх регламентів підприємства;
 - перевірка правильності оформлення первинних документів;
 - відображення в обліку операцій з приймання товарів, виконання робіт та здійснення розрахунків;
 - дотримання строків та контроль оплати зобов'язань згідно договірних умов;

- формування реєстру рахунків до оплати та подальша передача його до керівництва;
- взаємодія з постачальниками щодо уточнення розбіжностей у документах;
- щомісячне формування оборотно-сальдової відомості окремо по аналітичним субрахункам по рахунку 631 та проведення звірок.

2. Правами бухгалтера є:

- вимагання своєчасного подання первинних документів від первинних підрозділів;
- отримання необхідної інформації для перевірки коректності розрахунків;
- подання керівництву підприємства пропозицій щодо вдосконалення облікових процедур.

3. Відповідальністю бухгалтера є:

- дотримання достовірності даних обліку;
- своєчасність відображення документів;
- збереження первинних документів.

Впровадження запропонованого графіку документообігу з розрахунків з постачальниками та підрядниками спрямовано на підвищення ефективності організації обліку цих розрахунків на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Чіткі визначення маршрутів руху документів, строки їх подання та зазначення відповідальних осіб допоможуть підприємству забезпечувати систематизоване ведення розрахунків з контрагентами (Додаток Л).

З метою оптимізувати та покращити ефективність організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», необхідна належна систематизація облікового процесу.

Пропонуємо розроблений алгоритм ведення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві, представлений на рисунку 2.8.

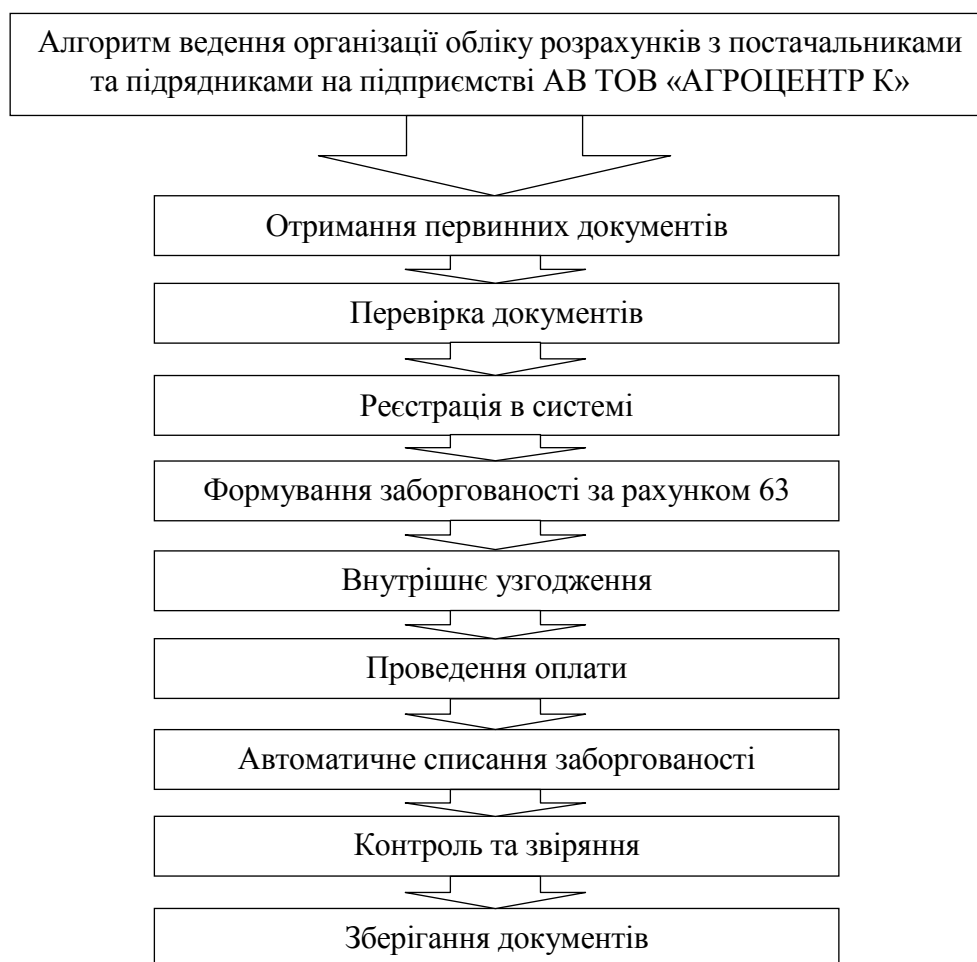

Рис. 2.8. Алгоритм ведення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

Напрямки вдосконалення, що були запропоновані в цьому підрозділі кваліфікаційної роботи, повинні благотворно посприяти на процес ведення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».

Висновки до другого розділу

1. Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства свідчить про позитивну динаміку. Оцінка базується на наступних показниках:

- Загальна вартість майна зросла на 46,29%. Оборотні активи, що становлять основу операційної діяльності підприємства, збільшилися на

64,77%. Суттєвий приріст грошових коштів і фінансових інвестицій і фінансових інвестицій підвищують ліквідність та платоспроможність підприємства. Зменшення дебіторської заборгованості свідчить про ефективність управління розрахунками з покупцями підприємства. У структурі капіталу підприємства домінує власний капітал, зростання якого на 62,36% свідчить про підвищення фінансової стійкості. Відсутність довгострокових зобов'язань у 2024 році демонструє повне погашення попередніх зобов'язань та зменшення ризиків фінансової незалежності.

- Аналіз основних засобів показав певне погіршення технічного стану активної частини виробничих потужностей: коефіцієнти оновлення та придатності зменшилися. Для аграрного виробництва це може становити потенційний ризик зниження ефективності у майбутньому.

- Фінансові результати діяльності підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» говорять про позитивну тенденцію збільшення валового прибутку підприємства з 25100 тис. грн. у 2020 році до 84357 тис. грн. у 2024 році. Показники фінансових результатів діяльності підприємства свідчать про ефективне управління.

- Оцінка фінансової стійкості демонструє покращення ключових коефіцієнтів: збільшення коефіцієнта автономії, маневреності власного капіталу, зниження коефіцієнту фінансового ризику. Цей факт може свідчити про рівновагу між позиковими та фінансовими ресурсами та про достатній рівень фінансової безпеки.

- Ліквідність підприємства є задовільною: абсолютна ліквідність відповідає нормативу, проте середньоліквідні активи не повністю покривають короткострокові зобов'язання. Оборотність активів покращується: збільшився коефіцієнт обертання оборотних активів. Тривалість обороту скоротилася на 96 днів.

- Оцінка ділової активності підприємства продемонструвала суттєве прискорення обороту поточної дебіторської заборгованості та зростання загального коефіцієнта обертання капіталу. Збільшення чистого

доходу на 8,27% свідчить про підвищення ефективності операційної діяльності.

2. Організаційна структура бухгалтерського відділу побудована за принципом централізації під керівництвом головного бухгалтера. Встановлено, що діяльність відділу регламентується нормативно-правовими актами, внутрішніми положеннями та посадовими інструкціями, які визначають функції, права та обов'язки працівників. Положення про бухгалтерію є базовим внутрішнім документом, що визначає принципи функціонування системи обліку на підприємстві. Важливим елементом організації обліку є використання автоматизованої форми обліку.

3. Підприємство здійснює облік розрахунків із використанням програмного забезпечення BAS Бухгалтерія. У програмі реалізовано дієвий механізм обліку за субрахунками рахунку 63, що дозволяє здійснювати деталізований контроль за виникненням та погашенням кредиторської заборгованості.

4. Аналіз Наказу про облікову політику показав, що документ містить низку положень щодо дебіторської заборгованості, однак у ньому відсутні норми, які регламентують порядок організації обліку саме кредиторської заборгованості, що є недоліком. Цей фактор може створювати проблеми для методичного забезпечення облікового процесу.

5. Визначено, що на підприємстві належно ведуться аналітичні відомості за рахунком 631, укладаються всі необхідні первинні документи: договори, накладні, акти виконаних робіт і наданих послуг, рахунки-фактури. На підприємстві також здійснюється документальне підтвердження отримання товарно-матеріальних цінностей. Окремий графік документообігу для розрахунків з постачальниками та підрядниками не розроблено, що може ускладнювати контроль строків та узгодженості документообігу.

6. Підприємство АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» дотримується чинних вимог законодавства щодо безготівкових та готівкових розрахунків, правильно застосовує платіжні доручення, акти та накладні, забезпечуючи

юридичну підтверджуваність господарських операцій.

7. У зв'язку з тим, що підприємство застосовує лише узагальнений субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками і підрядниками», запропоновано запровадити розширену систему аналітичних субрахунків у межах рахунку 63. На наш погляд, це забезпечить АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» підвищення інформативності та покращення своєчасності виявлення прострочених зобов'язань.

8. Напрямом удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є внесення змін до Наказу про облікову політику, який необхідно доповнити положення щодо порядку організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

9. Розроблена посадова інструкція бухгалтера з ПДВ та розрахунків з контрагентами. Інструкція має чітке визначення прав, обов'язків та відповідальності бухгалтера, які сприяють підвищенню дисципліни документування та оперативності відображення операцій у бухгалтерському обліку.

10. Для операцій з постачальниками та підрядниками ми пропонуємо також спеціалізований графік документообігу. Це дозволить оптимізувати рух документів, забезпечити раціональний розподіл відповідальності та скоротити час на їх опрацювання.

11. Сформовано чіткий алгоритм організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками для підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», метою якого є чітке відображення структурованої послідовності процедур та логіку ведення обліку.

РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ І НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві

Внутрішньогосподарський контроль для підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є черговим засобом підвищення своєї ефективності, який забезпечує належний рівень організації облікових, фінансових і виробничих процесів. Контроль сприяє на те, наскільки своєчасно на підприємстві виявляються відхилення, що дає змогу керівництву оперативно реагувати й приймати ґрунтовні управлінські рішення.

Проведення внутрішньогосподарського контролю здійснюється з метою перевірки правильності оформлення первинних документів. Це забезпечує установі ефективне управління кредиторською заборгованістю. Для забезпечення належної якості проведення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, підприємству необхідно дотримуватись певних заходів та завдань, справне та налагоджене виконання яких спрямоване на запобігання потенційної шкоди фінансової цілісності АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Серед них: визначення реальної величини дебіторської заборгованості загалом та стосовно окремих контрагентів, перевірка відповідності договорів чинним нормативно-правовим вимогам, оцінка коректності ведення первинної та вторинної документації, дотримання строків позовної давності, аналіз причин виникнення заборгованості, формування інвентаризаційної комісії тощо.

Функції внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» представлені на рисунку 3.1.

Реалізація внутрішньогосподарського контролю на підприємстві

здійснюється згідно послідовності певних етапів: від підготовки робочого плану, який враховує специфіку діяльності підприємства до складання програми контролю з метою визначення завдань для відповідальних працівників, збору документальної бази та фактичного проведення перевірних заходів. Наступним шляхом після завершення контрольного циклу є здійснення оцінки його результативності та підготовка висновків про стан обліку дебіторської заборгованості.

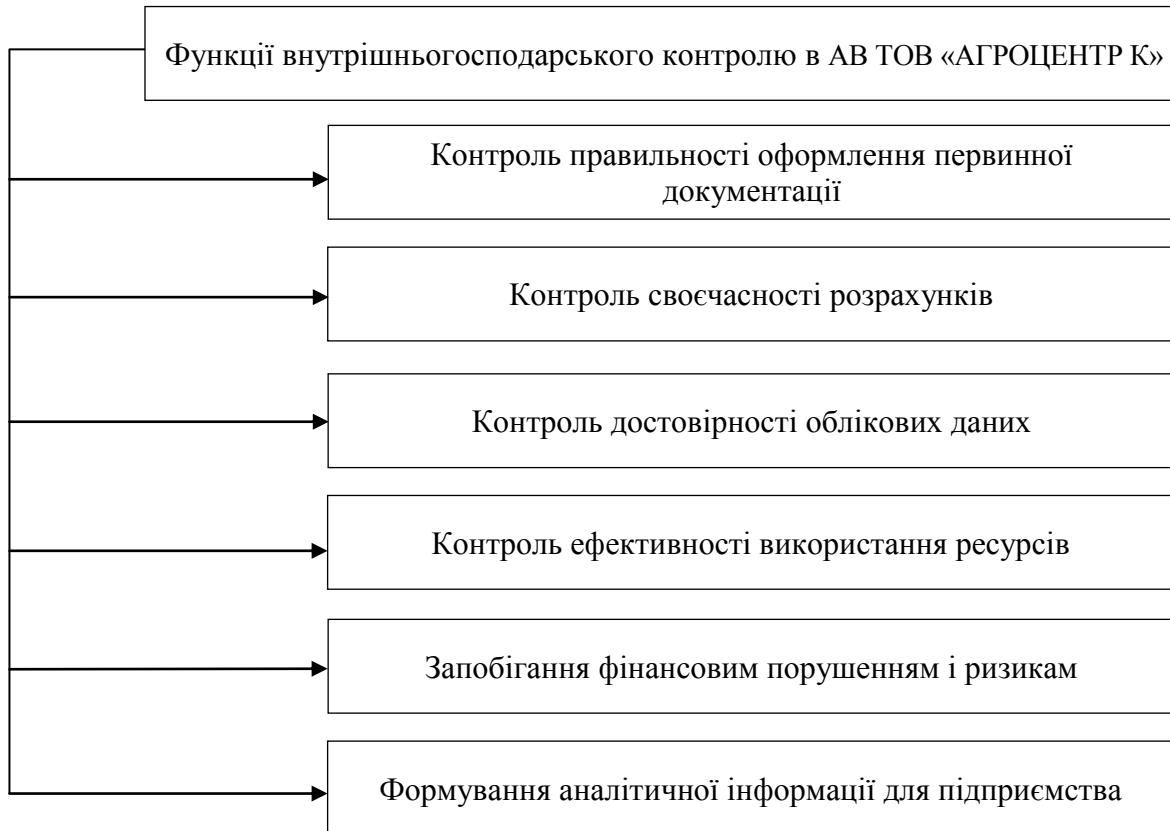

Рис. 3.1. Функції внутрішньогосподарського контролю АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Важливим кроком здійснення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками є оцінка контрагентів, що включає оцінку їх фінансової стійкості, ділової репутації та здатності використовувати власні зобов'язання. Не менш важливе значення має впровадження чіткого плану контрольних заходів, у якому визначаються тривалість перевірки, відповідальні особи та перелік необхідних процедур.

Наступним етапом є формування програми внутрішньогосподарського

контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, яка містить перелік методів і процедур перевірки правильності відображення кредиторської заборгованості, коректності оформлення та відповідності облікових записів щодо фактичних даних. Програму контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками представлено на рисунку 3.2.

Рис. 3.2. Заходи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Важливим завданням внутрішньогосподарського контролю є проведення інвентаризації. Для цього підприємству необхідно сформувати інвентаризаційну комісію. На меті інвентаризації є перевірка фізичної наявності активів підприємства на складах, у касі, у використанні, з подальшим зіставленням отриманих результатів із даними бухгалтерського обліку. Також у процесі інвентаризації робиться перерахунок чи вимір кількості товарно-матеріальних цінностей установи. Будь-які розбіжності

мають бути зафіксовані і, незабаром, піддатися аналізу для встановлення можливої причини їх виникнення. Розбіжності між результатами інвентаризації та даними обліку можуть призвести до збитків та фінансових втрат.

Наступним завданням внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками є спрямоване запобігання порушенням. Навіть не зважаючи на велику кількість заходів контролю та якість його проведення, завжди існує ризик виникнення порушень та помилок, які в результаті можуть призвести до серйозних наслідків. Виявлення цих недоліків спрямоване на запобігання необґрунтованим витратам, завищенню вартості робіт, несанкціонованим операціям тощо. Порушення в процесі розрахунків з постачальниками та підрядниками, які можуть завдати шкоди підприємству, приведено на рисунку 3.3.

Рис 3.3. Види порушень, які можуть бути виявлені під час внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками

Контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками можна

поділити за наступними видами перевірок: документальні та фактичні. Документальна перевірка передбачає вивчення первинних документів з метою встановлення достовірності відображених у них даних. Фактична перевірка здійснюється з метою зіставлення даних документів із реальними обсягами поставлених товарів, виконаних робіт, а також задля підтвердження фактичного стану отриманих товарно-матеріальних цінностей. Поділ контролю розрахунків за видами перевірок представлений на рисунку 3.4.

Рис. 3.4. Поділ контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками за видами перевірок

Також важливим інструментом контролю та документом, який використовується у розрахунках з постачальниками та підрядниками, є акт звірки. Акти звірки використовуються щоб узгодити фінансові взаємини та запобігти непорозумінням та дозволяють виявляти розбіжності в бухгалтерському обліку обох сторін. Так, АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» та його постачальник, ТОВ «АТ Біофарм», першого січня 2025 року уклали акт звірки взаємних розрахунків по стану за період, що дорівнює дев'ять місяців з

початку поточного року. За даними Товариства з обмеженою відповідальністю «АТ Біофарм» на 30.09.25 заборгованість відсутня.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що здійснення систематичного внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є необхідною умовою стабільною роботи підприємства. Недотримання заходам контролю може призвести до: порушення чинного законодавства України, проблем з податками, викривлення фінансової звітності, порушення зобов'язань тощо. Маючи налагоджену систему внутрішньогосподарського контролю, підприємство здібне як запобігати потенційним помилкам та порушенням, так і покращувати результати своєї діяльності.

3.2. Напрямки удосконалення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками

Головною метою вдосконалення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є мінімізація можливих потенційних ризиків, які можуть виникати внаслідок дії значної кількості як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Взаємодія з ненадійними або сумнівними контрагентами може призвести до того, що підприємство стикається з низкою неприємних негативних наслідків, серед яких можна зазначити: порушення строків поставок, ризик недопоставки або поставки товарно-матеріальних цінностей неналежної якості, виникнення простроченої дебіторської чи кредиторської заборгованості, загроза фінансових втрат, необґрунтовані простої виробництва тощо. Ми пропонуємо підприємству впровадити Реєстр надійності постачальників – спеціальний внутрішній документ, який містить інформацію та оцінку стосовно кожного постачальника за кількома важливими критеріями: своєчасність поставок, якість товарно-матеріальних цінностей, що

постачаються, точність оформлення документів. Приклад цього документа ми наведемо в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Робочий документ Реєстр надійності постачальників АВ ТОВ
«АГРОЦЕНТР К»

Назва	Своєчасність поставок	Якість ТМЦ	Точність документів	Ризик	Загальний бал
Контрагент № 1	5	5	5	Мінімальний (5)	5
Контрагент № 2	5	4	5	Низький (4,0-4,9)	4,6
Контрагент № 3	3	3	4	Середній(3,0-3,9)	3,3
Контрагент № 4	3	2	3	Високий (2,0-2,9)	2,6
Контрагент № 5	2	1	2	Дуже високий(1,0-1,9)	1,6

В наведеній таблиці представлено приклад ведення Реєстру надійності постачальників АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Відштовхуючись від узагальненого об'єктивного показника, у бухгалтерського відділу є можливість обирати найбільш надійного контрагента, що, у свою чергу, позитивно сприяє на мінімізації фінансових та операційних ризиків. Оцінювання постачальників за критеріями надійності здійснюється за п'ятибальною шкалою. Загальний бал кожного параметра оцінюється окремо, відповідно до специфічних критеріїв.

Загальний бал за параметром «своєчасність поставок» оцінює дотримання постачальником строками виконання договорів та визначається таким чином:

- усі поставки здійснено у встановлені строки, випадки прострочення відсутні (5 балів);
- не більше 10% поставок мали незначну затримку до трьох календарних днів;
- 10-25% поставок виконано із запізненням від чотирьох до семи днів (3 бали)
- 25-50% поставок мали затримку понад сім днів (2 бали);

- перевищення 50% поставок із суттєвим простроченням (1 бал).

Загальний бал за параметром «якість товарно-матеріальних цінностей» оцінює якість поставлених ТМЦ з вимогами договорів, технічними характеристиками та визначається таким чином:

- 100% поставлених ТМЦ повністю відповідають стандартам, випадку браку відсутні (5 балів);
- до 5% поставлених ТМЦ мають недоліки, наприклад, зовнішні пошкодження, дефекти (4 бали);
- від 5 до 10% поставлених ТМЦ мають недоліки (3 бали);
- 10-25% поставлених ТМЦ мають недоліки (2 бали);
- понад 25% поставлених ТМЦ мають недоліки (1 бал);

Загальний бал за параметром «точність документів» оцінює правильність оформлення постачальником рахунків-фактур, накладних, актів та визначається таким чином:

- всі документи оформлено без помилок (5 балів);
- до 5% документів містять незначні помилки (4 бали);
- 5-10% документів мають помилки (три бали)
- 10-25% документів мають помилки (2 бали);
- понад 25% документів мають помилки (1 бал).

Загальний бал надійності постачальника визначається як середнє арифметичне трьох критеріїв, що дозволяє визначати його рейтинг.

Ще одним запропонованим документом, призначеним для удосконалення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві «АГРОЦЕНТР К», є Положення про пріоретизацію та контроль кредиторської заборгованості. Метою цього Положення є встановлення єдиних правил та процедур пріоритетизації та регулювання кредиторської заборгованості підприємства перед постачальниками та підрядниками. Відповідно до цього положення, кредиторській заборгованості автоматично присвоюється відповідна категорія залежно від важливості погашення цієї заборгованості для підприємства: А

(Критична), В (Операційна) та С (Допоміжна). Категорія А передбачає спрямування коштів на погашення заборгованості перед найважливішими для підприємства постачальниками з мінімальними затримками, мінімізуючи загрозу порушення основних процесів підприємства або зупинення його функціонування через несвоєчасну оплату. Категорія В охоплює лише ту заборгованість, погашення якої необхідне для забезпечення операційної діяльності, проте не критичне для негайного виконання. Положення також дозволяє за особливої потреби свідомо відтермінувати платежі за категорією С, звільняючи фінансові ресурси для задоволення більш пріоритетних потреб без негайного впливу на функціонування підприємства. Запропонований документ представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Положення про пріоретизацію та контроль кредиторської заборгованості

АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Категорія кредиторської заборгованості	Опис	Платіжний пріоритет	Рекомендована дія та контроль
А (Критична)	Заборгованість перед стратегічно важливими постачальниками. Зупинка поставок призведе до зупинки здійснення операційної діяльності або функціонування підприємства. (важливі комплектуючі, комунальні послуги).	Пріоритет 1 (Вищий)	Щоденний контроль; Оплата максимально наближена до дати терміну, можлива передоплата.
В (Операційна)	Заборгованість перед постачальниками регулярних але некритичних ТМЦ (офісне обладнання, ПММ, обслуговування та ремонт оргтехніки)	Пріоритет 2 (Середній)	Щотижневий контроль; Оплата здійснюється за графіком, перенесення можливе лише на короткий термін.
С (Допоміжна)	Заборгованість перед разовими постачальниками та підрядниками (канцтовари, незначний ремонт)	Пріоритет 3 (Низький)	Щомісячний контроль; Оплата здійснюється після покриття потреб Пріоритетів 1 та 2.

З метою оцінки системи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», доречним буде застосування запропонованого тесту внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, який наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Тест внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками

№ з/п	Контрольне питання	Відповідь			Рівень ризику при відповіді «Ні»
		Так	Ні	Частково	
1	Чи затверджено графік документообігу на підприємстві?				Високий
2	Чи перевіряються умови договорів на предмет чітких строків поставки та оплати?				Середній
3	Чи призначена посадова особа, відповідальна за перевірку документів з постачальниками?				Високий
4	Чи проводиться звірка первинних документів?				Високий
5	Чи ведеться аналітичний облік за кожним постачальником?				Високий
6	Чи проводиться регулярна інвентаризація заборгованості постачальникам?				Високий
7	Чи заборонено редагування проведених документів без відповідних прав?				Високий
8	Чи ведеться архівація документів?				Високий
9	Чи проводиться аналіз простроченої заборгованості?				Середній
10	Чи перевіряється правильність заповнення накладних, актів, ТТН?				Високий

Наступним кроком оцінки внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є планування аудиту. На меті планування – визначити обсяг та напрямки аудиторських процедур з урахуванням виявлених ризиків

контролю. По закінченню планування, аудиторська фірма складає план аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками (Додаток К).

Також ми пропонуємо підприємству АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» план контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. Впровадження цього документа дозволить підприємству результативно забезпечувати своєчасність та достовірність господарських операцій. В запропонованому документі чітко визначено завдання контролю, відповідальних осіб, які повинні їх виконувати, періодичність здійснення контролю та методи, необхідні для виконання напрямів контролю (Додаток М).

Отже, запропоновані у цьому підрозділі напрямки удосконалення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками спрямовані на підвищення надійності процесу ведення розрахунків. Застосування у процесі контролю інформації про надійність постачальників та підрядників дозволить підприємству ефективно виявляти та відсівати ненадійних контрагентів, що сприяє підвищенню мінімізації ризиків. У свою чергу використання чіткої системи диференціації кредиторської заборгованості за категоріями пріоритетності дозволить підприємству раціонально розподіляти фінансові ресурси, спрямовувати кошти на критично важливі операції та контролювати відстрочку менш значущих платежів, що суттєво підвищить ефективність управління грошовими потоками та знизить потенційні фінансові ризики.

Висновки до третього розділу

1. Внутрішньогосподарський контроль на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» здійснюється з метою перевірки правильності оформлення первинних документів, оцінки стану кредиторської заборгованості, дотримання строків позовної давності та відповідності договірної документації чинному законодавству.

2. АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» приділяє увагу оцінці контрагентів,

яка включає аналіз їх фінансової стійкості та ділової репутації. Така оцінка дозволяє підприємству мінімізувати ризики неплатежів та неналежного виконання договорів. Зазначено, що акт звірки є одним із найважливіших інструментів контролю, який сприяє підтвердженню взаємних зобов'язань і своєчасному виявленню розбіжностей між даними підприємства та його постачальників.

3. Інвентаризація на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» спрямована на зіставлення фактичної наявності товарно-матеріальних цінностей із даними бухгалтерського обліку. У ході інвентаризації можуть бути виявлені нестачі, надлишки та інші розбіжності, які потребують подальшого негайного з'ясування причин виникнення та усунення.

4. Було окреслено основні види порушень, які можуть виникати в процесі розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Наголошено на важливості їх своєчасного виявлення. Запобігання порушенням сприяє підвищенню рівня внутрішнього контролю.

5. Запропоновано новий робочий документ Реєстр надійності постачальників, який виступає дієвим інструментом оцінювання контрагентів за об'єктивними критеріями: своєчасність поставок, якість ТМЦ та точність оформлення документів. Використання п'ятибальної системи оцінювання та розрахунок загального балу по кожному контрагенту забезпечують можливість ранжування постачальників і вибору найбільш надійних партнерів.

6. Запропоновано Положення про пріоритезацію та контроль кредиторської заборгованості, у якому передбачено поділ зобов'язань на категорії. Такий підхід дозволяє підприємству раціонально розподіляти фінансові ресурси та своєчасно виконувати зобов'язання перед стратегічно важливими постачальниками та водночас контролювати можливість відтермінування менш значущих платежів.

7. Для підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» було розроблено тест внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками,

який створює можливість формалізованого оцінювання стану внутрішньогосподарського контролю та виявлення проблемних зон. Використання тесту дозволяє визначати рівні ризику або недосконалість певних процедур.

8. Додатково запропоновано план контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, який визначає: цілі контролю, відповідальних осіб, періодичність перевірок та методи їх проведення. Наявність плану контролю сприятиме систематизації контрольної роботи на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».

9. З метою проведення внутрішнього аудиту на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» нами також був розроблена програма аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можна сформувати ряд висновків та запропонувати заходи, спрямовані на подальше удосконалення організації обліку та внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».

Сутність обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками зводиться до формування достовірної та своєчасної інформації про стан і рух кредиторської заборгованості заради підвищення ефективності управління, що дає можливість відстежувати строки погашення зобов'язань, розробляти планування платежів та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Зобов'язання у розрізі обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є досить різноманітними. Вони потребують чіткої класифікації, яка дає змогу їх систематизувати за певними ознаками, що у свою чергу сприяє підвищенню аналітичного обліку, точності відображення господарських процесів та забезпеченню належного контролю за своєчасністю розрахунків.

Система нормативно-правового регулювання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є цілісною взаємопов'язаною системою. До її основ віднесено Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», низку Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, а також План рахунків бухгалтерського обліку.

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за останні п'ять років свідчить про загальну позитивну динаміку розвитку. Підприємство АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» нарощує обсяги свого майна й активів й активів. Структура капіталу характеризується переважанням власних ресурсів, що забезпечує стійку фінансову незалежність. Водночас повне погашення довгострокових зобов'язань свідчить про зменшення ризиків у

сфері фінансової безпеки. Виявлено поступове погіршення технічного стану основних засобів, що може створювати ризики зниження ефективності виробництва в майбутньому. Фінансові результати діяльності підприємства підтверджують зростання обсягів доходів і прибутковості, що свідчить про раціональне управління ресурсами. Фінансова стійкість та структура капіталу демонструють поступове зростання самостійності підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» та зниження фінансових ризиків. Ліквідність підприємства є задовільною, тобто найбільш ліквідні активи забезпечують покриття найбільш строккових зобов'язань, хоча середньоліквідні ресурси покривають поточні зобов'язання не повністю. Показники оборотності покращуються, що свідчить про прискорення обігу ресурсів.

Організаційна структура бухгалтерського відділу побудована за принципом централізації під керівництвом головного бухгалтера. Встановлено, що діяльність відділу регламентується нормативно-правовими актами, внутрішніми положеннями та посадовими інструкціями, які визначають функції, права та обов'язки працівників. Положення про бухгалтерію є базовим внутрішнім документом, що визначає принципи функціонування системи обліку на підприємстві.

Підприємство здійснює облік розрахунків із використанням програмного забезпечення BAS Бухгалтерія. У програмі реалізовано дієвий механізм обліку за субрахунками рахунку 63, що дозволяє здійснювати деталізований контроль за виникненням та погашенням кредиторської заборгованості.

Визначено, що на підприємстві належно ведуться аналітичні відомості за рахунком 631, укладаються всі необхідні первинні документи: договори, накладні, акти виконаних робіт і наданих послуг, рахунки-фактури. На підприємстві також здійснюється документальне підтвердження отримання товарно-матеріальних цінностей. Окремий графік документообігу для розрахунків з постачальниками та підрядниками не розроблено, що може ускладнювати контроль строків та узгодженості документообігу.

У зв'язку з тим, що підприємство застосовує лише узагальнений субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками і підрядниками», запропоновано запровадити розширену систему аналітичних субрахунків у межах рахунку 63. На наш погляд, це забезпечить АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» підвищення інформативності та покращення своєчасності виявлення прострочених зобов'язань.

Напрямом удосконалення організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є внесення змін до Наказу про облікову політику, який необхідно доповнити положення щодо порядку організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Розроблена посадова інструкція бухгалтера з ПДВ та розрахунків з контрагентами. Інструкція має чітке визначення прав, обов'язків та відповідальності бухгалтера, які сприяють підвищенню дисципліни документування та оперативності відображення операцій у бухгалтерському обліку.

Для операцій з постачальниками та підрядниками ми пропонуємо також спеціалізований графік документообігу. Це дозволить оптимізувати рух документів, забезпечити раціональний розподіл відповідальності та скоротити час на їх опрацювання.

Сформовано чіткий алгоритм організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками для підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», метою якого є чітке відображення структурованої послідовності процедур та логіку ведення обліку.

Внутрішньогосподарський контроль на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» здійснюється з метою перевірки правильності оформлення первинних документів, оцінки стану кредиторської заборгованості, дотримання строків позовної давності та відповідності договірної документації чинному законодавству.

Запропоновано новий робочий документ Реєстр надійності

постачальників, який виступає дієвим інструментом оцінювання контрагентів за об'єктивними критеріями: своєчасність поставок, якість ТМЦ та точність оформлення документів. Використання п'ятибальної системи оцінювання та розрахунок загального балу по кожному контрагенту забезпечують можливість ранжування постачальників і вибору найбільш надійних партнерів.

Запропоновано Положення про пріоритезацію та контроль кредиторської заборгованості, у якому передбачено поділ зобов'язань на категорії. Такий підхід дозволяє підприємству раціонально розподіляти фінансові ресурси та своєчасно виконувати зобов'язання перед стратегічно важливими постачальниками та водночас контролювати можливість відтермінування менш значущих платежів.

Для підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» було розроблено тест внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками, який створює можливість формалізованого оцінювання стану внутрішньогосподарського контролю та виявлення проблемних зон. Використання тесту дозволяє визначати рівні ризику або недосконалість певних процедур.

Додатково запропоновано план контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками, який визначає: цілі контролю, відповідальних осіб, періодичність перевірок та методи їх проведення. Наявність плану контролю сприятиме систематизації контрольної роботи на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».

З метою проведення внутрішнього аудиту на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» нами також був розроблена програма аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аркатова І.В. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2020. № 12. URL: <https://nauka-online.com/publications/economy/2020/12/shlyahi-vdoskonalennya-obliku-rozrahunkiv-z-postachalnikami-ta-pidryadnikami/>
2. Беляєва Л.А., Сисун К.О. Сучасні тенденції у розрахунках з постачальниками і підрядниками. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 3(26). С. 139-145.
3. Бондаренко Н.М. Внутрішньогосподарський контроль зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 1307-1315.
4. Бондаренко О.М., Гудима В.Ю. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 4. С. 26-29.
5. Булат Г.В., Булка І.В. Вплив кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства та проблеми її оптимізації. *Молодий вчений*. 2014. №7. С. 56-58.
6. Васільєва Л.М. Сутність облікової політики, її значення і вимоги, які до неї пред'являються. *Ефективна економіка*. 2013. № 6. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_53
7. Візіренко С.В. Удосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3(52). С. 249-254.
8. Воронко Р.М., Гаталяк Я.С., Готра Ю.М. Сутність кредиторської заборгованості і методичні підходи до її оцінювання та контролю в цілях управління. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2025. № 18. С. 27-36.
9. Владика О.Є. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1(40). С. 677-

681.

10. Гевлич І.Г., Бабій А.В. Економічний зміст заборгованості перед постачальниками та підрядниками в рамках прийняття управлінських рішень. *Економіка і організація управління*. 2019. № 3(35). С. 30-38.

11. Гончарук С.М., Чапко Т.С. Розрахунки з постачальниками: облік та аналіз впливу на ефективність підприємства. *Молодий вчений*. 2022. № 109. С. 129-132.

12. Гайдаржийська О.М., Попович О.В., Кромбет А.Ю. Теоретичні аспекти обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 874-880. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-121>

13. Демченко Я.М., Прохорова В.М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. № 1 (28). С. 96-108.

14. Драбаніч А.В. Кредиторська заборгованість: поняття, сутність, відображення в обліку. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. № 4. С. 127-131.

15. Журавська І.Л. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Проблеми інтеграції облікових підсистем фінансового, податкового, управлінського і статистичного обліку в Україні відповідно до вимог Європейських стандартів : зб. наук. пр. / ЖНАЕУ*. 2017. № 3. С. 56-59.

16. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» за змінами, внесеними згідно із законом № 3257-ІХ від 14.07.2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

17. Киян Я.В., Ярмолюк О.Ф. Облік і контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Молодий вчений*. 2015. № 9(24). С. 77-80.

18. Кібиш О.О. Аудит розрахунків з постачальниками, покупцями та замовниками як інструмент оцінки фінансового стану підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1(52). 425-430.

19. Козел І.П. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками. Житомирський національний агроекологічний університет. *Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства* : зб. наук. пр. / ЖНАЕУ. 2017. № 1. С. 112-115.
20. Круковська О.В. Особливості розрахунків із постачальниками, підрядниками та кредиторської заборгованості аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. №5. С. 123-130.
21. Кузнецов І.Д. Значення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками і підрядниками для аграрних підприємств. *Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи*: збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 22-23 жовтня 2025 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2025. С. 68-69.
22. Кулинич М.Б., Мельник К.П., Садовська І.Б., Мельник Д.М. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. № 3(39). С. 42-50.
23. Любар О.О. Облікове забезпечення управління розрахунками з контрагентами за товарними операціями. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 48–60.
24. Матюха В.І., Мисака Г.В. Актуальні проблеми обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. *Молодий вчений*. 2018. № 1(53). С. 930-932.
25. Михайлишин Н.П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти. *Облік. Аналіз. Аудит*. 2012. № 2(3). С. 130-135.
26. Наказ «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» № 291 від 30.11.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1

«Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Мінфіну від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Мінфіну від 08.10.1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Мінфіну від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Мінфіну від 29.11.1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну від 31.12.1999 р. №318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Мінфіну від 18.11.2005 р. № 790. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text>

33. Непочатова В.С. Внутрішній облік розрахунків з покупцями та замовниками. *Молодий вчений*. 2016. № 3. С. 134-138.

34. Оляднічук Н.В. Удосконалення обліку та аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. Збірник наукових праць*. 2021. № 47. С. 86-92.

35. Омецінська І.Я. Зобов'язання перед постачальниками та підрядниками: сутність, умови визнання та облік. *Статистика, облік, аналіз та аудит*. 2012. № 11(37). С. 264-267.

36. Панасюк О.В., Небесенко А.О. Аудит та аналіз кредиторської заборгованості. *Український економічний часопис*. 2025. № 8. С. 84-86.

37. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755->

17#Text

38. Подмешальська Ю. В., Корнієнко Д.В. Облік розрахунків з постачальниками за видами економічної діяльності. *Агросвіт*. 2021. № 24. С. 58-64.
39. Примуш Ю.С., Головченко Є.Ю. Оптимізація розрахунків із постачальниками та підрядниками підприємств. *Економічний простір*. 2020. № 163. С. 133-137.
40. Ревизюк І.М., Калюга Є.В. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками. *Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси*. 2013. № 10(4). С. 185-190.
41. Рибалко О.М., Бондаренко А.В. Облік кредиторської заборгованості та її аналіз. *Проблеми економіки*. 2022. № 3. С. 137-142.
42. Руда Л.П., Причепя І.В., Липецька О.Р. Організація обліку та методичні засади проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35.
43. Рудниченко Ю.Л. Сучасні проблеми обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді: тези І Всеукр. студентської наук.-практ. конф., Одеса, 4-5 квіт. 2019*.
44. Сабліна Н.В., Литовченко О.Ю. Моделювання процесу управління заборгованістю в системі адміністрування фінансовою діяльністю підприємства. *Комунальне господарство міст*. 2022. № 2(169). С. 49-56.
45. Сугак М.Т., Яремченко М.В. Особливості обліку та контроль розрахунків з постачальниками. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 12(233).
46. Ткаченко О.С., Кузнецов І.Д. Сутність та специфіка обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками. *Агросвіт*. 2025. № 23. С. 52-58
47. Фатенок-Ткачук А.О., Данилко А.Р. Облікові процедури контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. *Економічний*

аналіз. 2016. № 1. С. 179-187.

48. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

49. Чорненька О.Б. Аналіз наукових підходів щодо сутності кредиторської заборгованості та її класифікації. *Наукові записки*. 2017. № 2(55). С. 207-214.

50. Чорненька О.Б. Вплив заборгованості на фінансовий стан суб'єкта господарювання. *Економічний простір*. 2018. № 136. С. 158-169.

51. Шендригоренко М.Т., Ротозєєнко Ю.В. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. *ЛОГОΣ. МИСТЕЦТВО НАУКОВОЇ ДУМКИ*. 2019. №8. С. 26-30.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Оцінка майна та капіталу АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» за 2020-2024 рр., тис.
грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
	Майно - усього	480120	533447	665249	726584	702370	146,29
1	Необоротні активи	205427	221748	244171	262310	249749	121,58
1.1	Основні засоби	192561	200713	228244	234799	225565	117,14
1.2	Довгострокові біологічні активи	9980	9091	9430	11875	12261	122,86
2	Оборотні активи	274693	311699	421078	464274	452621	164,77
2.1	Запаси	145513	190220	299761	358988	271623	186,67
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	91332	66306	71042	53007	63646	69,69
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	167	10206	838	305	51939	31101,20
2.4	Інші оборотні активи	537	492	1515	2294	8740	1627,56
2.5	Витрати майбутніх періодів	12080	9457	5427	4100	3344	27,68
3	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	0,00
	Капітал - усього	480120	533447	665249	2255	702370	146,29
4	Власний капітал	324828	326692	422833	2023 р.	527378	162,36
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	12	12	12	12	12	100,00
5	Зобов'язання і забезпечення	155292	206755	242416	546439	174992	112,69
5.1	Довгострокові зобов'язання	36930	14822	109455	498498	0	0,00
5.2	Поточні зобов'язання	118362	191933	132961	0	174992	147,84
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	36468	40572	68360	533871	68575	188,04
5.4	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	47941	0	0,00

ДОДАТОК Б

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів АВ ТОВ

«АГРОЦЕНТР К» за 2020-2024 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Вартість ОЗ на початок року	222660	255210	276192	320749	346116	155,45
2	Надійшло за рік	32847	21798	44557	25613	10536	32,08
3	Вибуло за рік	297	466	0	246	211	71,04
4	Вартість ОЗ на кінець року	255210	276192	320749	346116	356441	139,67
5	Нараховано амортизації за рік	12384	12830	17026	18812	19559	157,94
6	Знос ОЗ на: а) на початок року	50265	62649	75479	92505	111317	221,46
	б) на кінець року	62649	75479	92505	111317	130876	208,90
Показники руху основних засобів							
7	Річний приріст, або зменшення, тис. грн.	32550,0	20982,0	44557,0	25367,0	10325,0	31,72
8	Темп зростання (зниження), %	114,6	108,2	116,1	107,9	103,0	-11,64
9	Темп приросту (зменшення), %	14,62	8,22	16,13	7,91	2,98	-11,64
10	Коефіцієнт оновлення, %	12,87	7,89	13,89	7,40	2,96	-9,91
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,13	0,18	0,00	0,08	0,06	-0,07
12	Період оновлення, років	7,85	12,97	7,20	13,65	34,54	26,69
13	Коефіцієнт заміни, %	0,90	2,14	0,00	0,96	2,00	1,10
14	Коефіцієнт розширення, %	0,00	0,01	0,00	0,00	0,02	0,02
15	Період обороту, років	19,3	20,7	17,5	17,7	18,0	93,09
Показники функціонального руху основних засобів							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	22,6	24,5	27,3	28,8	32,2	22,6
	б) на кінець року	28,1	29,6	33,5	34,7	37,8	28,1
17	Коефіцієнт придатності, %: а) на початок року	77,4	75,5	72,7	71,2	67,8	-9,59
	б) на кінець року	71,9	70,4	66,5	65,3	62,2	-9,68

ДОДАТОК В

Фінансові результати діяльності АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» за 2020-2024 рр.

тис. грн.

№ з/п	Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	326156	388236	472914	545226	679274	208,27
2	Операційні витрати, у тому числі:	301056	320538	313878	410522	594917	197,61
	а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);						
	б) адміністративні витрати;						
	в) витрати на збут;						
	г) інші операційні витрати.	2452	24124	2367	2201	2658	108,40
3	Валовий прибуток (збиток)	25100	67698	159036	134704	84357	336,08
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7,70	17,44	33,63	24,71	12,42	161,37
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	713	15474	112547	107531	51786	7263,11
6	Фінансові та інвестиційні доходи	0	23	2800	509	209	0,00
7	Фінансові та інвестиційні витрати	13691	12747	18093	25271	22231	162,38
8	Фінансовий результат до оподаткування	-12978	2833	97254	82769	29764	-229,34
9	Витрати (дохід) з податку на прибуток	0	0	0	0	0	0,00
10	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0	0	0	0	0,00
11	Чистий прибуток (збиток)	-12978	2833	97254	82769	29764	-229,34
12	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-3,98	0,73	20,56	15,18	4,38	8,36
13	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	-51,71	4,18	61,15	61,45	35,28	86,99

ДОДАТОК Д

Оцінка фінансової стійкості АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,677	0,612	0,636	0,692	0,751	110,98
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,323	0,388	0,364	0,308	0,249	77,03
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	2,092	1,580	1,744	0,920	3,014	144,08
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,478	0,633	0,573	1,087	0,332	69,41
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,898	0,957	0,794	0,942	1,000	111,37
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,238	0,072	0,452	0,057	0,000	0,00
2. Показники стану оборотних активів								
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	156331	119766	288117	271561	277629	177,59
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,569	0,384	0,684	0,585	0,613	107,78
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	0,916	0,532	0,842	0,671	0,854	93,22
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,000	0,018	0,001	0,000	0,067	22699,16
3. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,756	0,798	0,858	0,880	0,784	103,63
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,401	0,376	0,343	0,323	0,321	80,07
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,246	0,273	0,288	0,322	0,367	149,58
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	1,337	1,406	1,725	1,770	1,812	135,53

ДОДАТОК Е

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів АВ

ТОВ «АГРОЦЕНТР К», тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2024р. до 2020р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	167	10206	838	305	51939	31101,20
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	91869	66798	72557	55301	72386	78,79
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	170577	225238	342256	404568	324952	190,50
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	34105	39401	68343	502871	26526	77,78
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	8619	151361	64601	148843	106417	1234,68
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	36930	14822	109455	498498	0	0,00
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,00	0,05	0,01	0,00	0,30	21036,39
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,77	0,40	0,54	0,28	0,66	85,44
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	2,32	1,62	3,17	2,41	2,59	111,45
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	3,09	2,58	2,74	1,46	4,01	129,82
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід від реалізації	-	326156	388236	472914	545226	679274	208,27
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	282108	293196	366389	442676	458448	162,51
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,16	1,32	1,29	1,23	1,48	128,16
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,86	0,76	0,77	0,81	0,67	78,03
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	311	272	279	292	243	78

ДОДАТОК Ж

Оцінка ділової активності АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	326156,0	388236,0	472914,0	545226,0	679274,0	208,27
2	Операційні витрати	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
3	Середньорічна вартість капіталу	479075,5	506783,5	599348,0	333752,0	352312,5	73,54
4	Середньорічна вартість необоротних активів	338166,0	325760,0	374762,5	462852,0	515124,5	152,33
5	Середньорічна вартість оборотних активів	196968,0	213587,5	232959,5	253240,5	256029,5	129,99
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	170185,5	197907,5	283747,0	373412,0	364760,0	214,33
7	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	97525,0	78819,0	68674,0	62024,5	58326,5	59,81
8	Середньорічна вартість власного капіталу	338166,0	325760,0	374762,5	462852,0	515124,5	152,33
9	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	39806,5	36753,0	53872,0	62305,5	41397,0	104,00
Показники ділової активності							
10	Загальний коефіцієнт оборотності капіталу	0,68	0,77	0,79	1,63	1,93	283,20
11	Фондовіддача необоротних активів, грн	0,96	1,19	1,26	1,18	1,32	136,72
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,66	1,82	2,03	2,15	2,65	160,22
13	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	217	198	177	167	136	62
14	Коефіцієнт оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	1,92	1,96	1,67	1,46	1,86	97,17
15	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	188	184	216	247	193	102,91
16	Коефіцієнт оборотності поточної дебіторської заборгованості	3,34	4,93	6,89	8,79	11,65	348,23
17	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	108	73	52	41	31	28,72
18	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,96	1,19	1,26	1,18	1,32	136,72
19	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	373	302	285	306	273	73,14
20	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	-	-	-	-	-	-

ДОДАТОК 3

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

№ з/п	Показник	2020р.		2021р.		2022р.		2023р.		2024р.		Питома вага (Vi %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	Показники ліквідності											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	2,32	10	1,62	10	3,17	10	2,41	10	2,59	10	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,77	9	0,40	6	0,54	7	0,28	4	0,66	8	8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	107,64	7	73,09	9	52,28	10	40,95	10	30,91	10	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	127,61	6	133,56	6	153,55	5	185,01	4	186,96	4	9
2.3	Період оборотності активів, днів	373,26	8	302,07	9	285,28	10	305,61	9	273,00	10	9
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	32,34	9	38,76	9	36,44	9	30,79	9	24,91	7	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	56,91	10	38,42	10	68,42	10	58,49	10	61,34	10	9
4	Показники рентабельності											
4.1	Рентабельність продажу, %	-3,98	2	0,73	5	20,56	10	15,18	10	4,38	7	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	-2,71	3	0,56	5	16,23	10	24,80	10	8,45	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	-3,84	3	0,87	5	25,95	10	17,88	10	5,78	7	9
5	Інші показники											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	24,55	9	27,33	9	28,84	9	32,16	9	36,72	9	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	-		-		-		-		-		5
	Інтегрований показник фінансового стану	6,47		7,13		8,65		8,23		7,92		
	Рейтинг фінансового стану	Б		А		А		А		А		-

ДОДАТОК К

План аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками

Назва підприємства: АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Аудиторська фірма: ПрАТ «Перевірка»

Період аудиту: з 01.01. по 31.12.2025 р.

Склад аудиторської групи – Аудитор 1, Аудитор 2, Аудитор 3

№ з/п	Напрямок (види) аудиторських робіт	Період	Виконавці	Примітки
1	Ознайомлення з обліковою політикою та системою внутрішнього контролю підприємства	15.10.2025	Аудитор 1	
2	Перевірка дотримання облікової політики щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками	15.10.2025	Аудитор 2	
3	Аналіз договірної бази	16.10.2025	Аудитор 3	
4	Перевірка правильності оформлення первинних документів	16.10.2025	Аудитор 1	
5	Перевірка повноти та своєчасності оприбуткування товарів, робіт, послуг	16.10.2025	Аудитор 2	
6	Перевірка правильності застосування податків	17.10.2025	Аудитор 3	
7	Проведення інвентаризації та підтвердження кредиторської заборгованості	17.10.2025	Аудитор 1	
8	Перевірка правомірності та обґрунтованості оплат	18.10.2025	Аудитор 2	
9	Проведення аналізу простроченої та сумнівної кредиторської заборгованості	18.10.2025	Аудитор 3	
10	Оформлення аудиторського виснову	19.10.2025	Аудитор 1	

Керівник аудиторської фірми _____ (підпис) _____

Керівник аудиторської групи _____ (підпис) _____

Графік документообігу з розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

№ з/п	Назва документу	Хто складає	Хто перевіряє	Хто затверджує	Строк подання	Передається до
1	Договори з постачальниками та підрядниками	Відповідальна особа за закупівлі	Головний бухгалтер	Керівник	До початку здійснення операції	Бухгалтерія
2	Заявка на закупівлю	Керівник підрозділу	Головний бухгалтер	-	До оформлення договору	Бухгалтерія
3	Видаткові накладні, акти виконаних робіт	Постачальник / підрядник	Бухгалтер по розрахунках	Головний бухгалтер	У день отримання	Бухгалтерія
5	ТТН	Постачальник / перевізник	Відповідальна особа	-	У день поставки	Бухгалтерія/склад
6	Прибуткова накладна	Відповідальна особа на складі	Бухгалтер	-	У день оприбуткування	Бухгалтерія
7	Податкова накладна	Постачальник	Бухгалтер з обліку ПДВ	-	Протягом 3 днів після реєстрації	Бухгалтерія
8	Акт звірки розрахунків	Бухгалтер по розрахунках	Головний бухгалтер	-	Щоквартально	Контрагент
9	Платіжне доручення	Бухгалтер по розрахунках	Головний бухгалтер	Керівник	До дати оплати	Банк
10	Журнал обліку надходження первинних документів	Бухгалтер по розрахунках	Головний бухгалтер	-	Постійно	Бухгалтерія
11	Оборотно-сальдові по 631	Бухгалтер по розрахунках	Головний бухгалтер	-	Щомісяця	Головний бухгалтер/керівник

План контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

№ з/п	Напрямок контролю	Завдання контролю	Відповідальна особа	Періодичність	Методи контролю
1	Контроль повноти документів	Забезпечити наявність усіх необхідних первинних документів	Бухгалтер розрахунках по	Постійно, при надходженні документів	Звірка з договорами, перевірка наявності
2	Контроль своєчасності оприбуткування	Перевірка правильності дат надходження	Бухгалтер розрахунках/головний бухгалтер по	Щодня, при надходженні документів	Перевіряння дат на документах
3	Перевірка сум та кореспонденції	Перевірка правильності сум обліковим записам	Бухгалтер розрахунках по	Кожна операція	Перерахунок, перевірка бухгалтерських проводок,
4	Контроль відповідності умов договорів	Перевірка цін, термінів оплати, знижок	Головний бухгалтер/відповідальна особа за закупівлі	При підписанні та виконанні договорів	Зіставлення договору та первинних документів
5	Контроль своєчасності	Забезпечити правильність своєчасності платежів	Бухгалтер розрахунках по	Щодня/до дати платежу	Звірка з графіком оплати, перевірка платіжних доручень
6	Контроль кредиторської заборгованості	Виявлення прострочених або сумнівних зобов'язань	Головний бухгалтер	Щомісяця	Формування оборотно-сальдових, звірка з контрагентами
7	Контроль ПДВ	Перевірка правильності нарахування ПДВ	Бухгалтер з обліку ПДВ	Щоквартально	Перевірка податкових накладних, реєстрація у системі
8	Контроль взаєморозрахунків	Перевірка відповідності даних з даними контрагента	Бухгалтер розрахунках по	Щомісяця	Проведення актів звірки розрахунків